كتابخانهٔ انتباه

عدد : ۹

بالقان حربنده

نه‌دن منهزم اولدق

محرری :

ا .

طابع وناشری :

تجارزاده : ابراهیم حلمی

استانبول

كتابخانهٔ اسلام و عسكری

٤٦ — باب عالی جاده‌سی — ٤٦

١٣٢٩

كتابخانهٔ انتباه

عدد : ٩

بالقان حربنده

نه دن منهزم اولدق

محرری :

ا .

طابع وناشری :

تجار زاده : ابراهیم حلمی

استانبول

—

کتابخانهٔ اسلام و عسکری

٤٦ — باب عالی جاده‌سی — ٤٦

—

١٣٢٩

کتابخانهٔ اسلام و عسکری
تجار زاده : ابراهیم حلمی

٤٦ — باب عالی جاده‌سی — ٤٦

آرتین آصادوریان و مخدوملری مطبعه‌سی

مقدمه

— « دردلر ، دوالر » محررینه تحفه —

شو رساله بر تاریخ حرب دکلدر؛ آنجق هرکسه اسباب انهزامزی عمومی برصورتده تشریح ایتمك ایچون یازلمشدر. شبهه یوق‌که دوچار اولدیغمز فلاکتك پك چوق ومتنوع اسبابی واردر. بز بوسببلری جنس جنس تفریق ایدرك هرجنس حقنده عمومی مطالعات درمیان ایده‌جکز. بیك نصیحته نسبتله برفلاکت اولادر. اوحالده فلاکتمزدن متنبه اولمق لازم. بونك ایچون اسباب فلاکتی تدقیق ایتملی. بزبالخاصه شو صوك عصرده مسلسل فلاکتلره، مغلوبیتلره دوچار اولدق؛ فقط هیچ برندن متنبه اولمادق. بونك سببی، مؤثرات فلاکتی تدقیق ایدوب سربستجه میدانه قویمامقدن عبارتدر. قباحتلرمزی کیزله‌یه‌رك آتیده تکررینه میدان ویرمکدن ایسه، شیمدیدن اوکمزه دوکوب استقبال ایچون عبرت آلمق مرجحدر. تاریخ برتکرردن عبارتدر. یاشامق ایسته‌ین اقوامك وقایع ماضیه‌دن عبرت آلماسی لازمدر. بزم باشمزه کلن فلاکته، وقتیله متعدد اقوامده دوچار اولمشلردی؛ فقط تاریخه اهمیت ویرمه‌مك، اقوام سائره‌نك فلاکتلرندن حصه‌یاب اولمامق، حاصلی هردورلو معناسیله اوقومق بزیده عینی کردابه دوشوردی.

الده نه روسلرله یاپدیغمز متعدد مغلوبانه حربلرك ونه‌ده یونان ایله اجرا ایتدیکمز غالبانه حربك اصوله موافق هیچ بر تاریخی یوقدر. حال بوکه روسیه بیله مانچوریده اجرا ایتدیکی مغلوبانه حربك مکمل بر تاریخنی حربدن بش سنه صوکرا میدانه قویدی.

عجبا بزم بو اوقوشوقلغمزه سبب نه‌در؟ قباحتلرمزی اورت باص ایتمکله، جاهلانه حرکتلرمزی اخلافه تفصیل ایتمه‌مکله برفائده‌می استحصالی امیدنده‌یز؟ انسانك کندی تجربه‌لری، باشقه‌لرینك تجربه‌لرندن دها مؤثر و موجب انتباهدر. منحصراً فره‌دریقلرك، ناپولیونلرك، مولتکه‌لرك مظفرانه حربلرینی اوقومق، اوقوتمق فائده‌دن زیاده مضرتدر. نیجه ارکان عسکریه‌مز بواسطهٔ حربك داستان ظفرینی

ازبرلەمش ، حتى اوقوتمش ایکن فلاکت اخیره‌مزی ادراك ومنع ایده‌مدیلر . فلاکت ، باخصوص کندی فلاکتمز الك بویوك مربیدر. باشقه‌لرینك مظفریاتنه نشیده خوان اولمقدن ایسه کندی فلاکتلرمزك مرثیه‌سنی اوقومق دها عبرت آمیزدر. آرتق قلب قیریلاجق، برحیات اولان وقعه قهرمانلری کوجه‌نه‌جك دیه بوفلاکتمزی‌ده تدقیق وتشریح ایتمزسه‌ك باشامقدن ، محافظهٔ استقلالدن قطع امید ایتمه‌لیدر؛ هم هیچ غائب ایدیله‌جك زمان یوقدر؛ همان یاچالری صیغایوب دردلرمزی تشریح، دوالرمزی تحری لازمدر . انسان خطاسز اولاماز ؛ خطا صاحبلری قصورلرینی ایجه اوکره‌نوب آتی ایچون عبرت بین اولمالیدرلر؛ اخلاقك، اولاد وطنك استفاده‌سی ، سلامت وطنك تأمینی ایچون خطالرینك تدقیق واظهارندن محظوظ وبوکا کندی اللریله یاردیم ایتمه‌لیدرلر .

رساله‌ده مندرج بعض آجی حقیقتلر احتمال که، پك سرت ودوقوناقلی کورولور ؛ فقط ای ناموسکار انسانلر ، براقیکز ؛ کچمش دردلرمز ایجه تشریح ایدیلسون ؛ تا که بویوك کوچوك هپمز اوکره‌نه‌رك باری بوندن صوکرا عینی خطالری تکرار ایتمیه‌لم .

بز هپمز ، بوتون اولاد وطن فلاکت اخیره‌مزده آز وبا چوق مؤثرز . مغلوبیتمزك سببلری نه منحصراً دیپلوماتلر ، نه قوماندانلر ، نه ضابطلر ، نه عسکرلردر ؟ بوتون افراد ملت مدخلداردر . بونك ایچون اسباب فلاکت وانهزامزی ال برلکیله تمامیله تدقیق ایتمك ، آتی ایچون متنبه اولمق ، تاریخمزده بویوك ، پك بویوك برسیاه لکه اولان شو فلاکتی برآن اول بیلمك و بوتون مفاخر عسکریه‌مزك ، خاطرات شان وشرفمزك مهدی ولحدی اولان روم ایلی‌یی بش اون سنه ظرفنده استرداد ایتمك لازمدر .

« دلبر روم ایلی ، بومالکانه »
« تورك ملتنك .... جهان ایشیتسین ؛ »
« ایمان ایدەلم : بوکونکی (اودرین) »
« البته یارین اولور ادرنه »

١٤ حزیران سنه ١٣٢٩

برنجی قسم

حربدن اولکی سببلر

١

سیاسی خطالرمز

١٣٢٧ سنه‌سی ایلولنده ایتالیانك اعلان حربی بزده بویوك بربهت و حیرت تولید ایتمشدی ؛ بزم ایچون بو وقعه پك ناگظهور وغیر مأمول ایدی . حالبوکه دشمنمز اولان ایتالیا آیلردن بری حاضرلانیور ایدی ؛ وکندیسی ایچون طرابلسه تجاوز سنه‌لردن بری بسله‌نن آمالك قوه‌دن فعله چیقماسی ، عادتا برنتیجهٔ طبیعیه‌سی ایدی . شوحالده بزم ایچون ناگظهور اولان بروقعه خصممز ایچون پك معلوم ومستحضر وکذا بزم ایچون غیر مأمول اولان شی اونك ایچون طبیعی برحال ایدی . اوزمانه قدر موقع اقتدارده بولونان قابینه هیچ امید و تخمین ایتمدیکی وبناءً علیه هیچ برصورتله حاضرلانمادیغی برحربك بردن بره ظهورینی کورونجه قصورینی درحال ادراك ایتدی ؛ افکار عمومیه مواجهه‌سنده اعتبارینی غائب ایلیه‌جکنی وبوحال ایله ادارهٔ امور دولتك ممکن اولامیه‌جغنی حس ایدرك همان استعفاسنی ویردی ؛ بولغار رئیسی وکلاسی (کشوف) لك

بالقان حربی ختامنده سویلدیکی وجهله ، «ییکی وضعیتلر ییکی آدملر ایسته‌ر» دیه‌رك موقع اقتداردن چکیلدی. شبهه‌سز بو، بر بیوك فضیلت سیاسیه اثری ایدی ؛ لکن رئیس وکلانك حرکتنه تکمیل قابینه اعضاسی اقتفا ایده‌مدی. بونلرك برقسمی ییکی تشکل ایدن قابینه‌یه‌ده داخل اولدیلر ...

اسکی قابینه اتفاق مثلثه تمایل ایتمش ایدی؛ بوکا رغماً اتفاق مثلثك بر رکنی طرفدن الندەکی مالی غصب ایدیلمك ایسته‌نیلیوردی ؛ وبوخصوصده اتفاقك سائر ارکانی طرفدن هیچ برمعاونت ودلالت مظهر اولامشدی .

ایشته بوحال بزم کندیلرینه دیپلومات سوسی ویرن مأمورلرمزك کوزینی آچمق ایچون کافی ایدی : دیمك‌که ، اك زیاده کووه‌نیلن دولتلر طرفدن هیچ تخمین ایدیله‌مه‌ین برتعرضه دوچار اولمق ممکن ایمش ... بو، اویله آجی بر تجربه‌ایدی‌که، بوتون استقبالی ایچون هیچ بر ناظرمزك خاطرندن چیقمایاجق ایدی.

بر حکومت ایچون اك مکمل دوست، کندیسنك قوتیدر. قوت ایسه ، لاف ایله اولماز ؛ قوتلی‌یم دیمکله قوتلی اولوناماز. قوت آنجق اردونك و دونمانك قیمت حقیقیهٔ حربیه‌سندن ، هرزمان حربه حاضر وآماده اولماسندن عبارتدر .

خاقان سابقدن میراث قالان اردو و دونما هردرلو قیمتدن محروم وچپلاق برغلبه‌لقدن باشقه برشی دکلدی [*]. بواردویه

[*] یالکز اعتراف ایتملی‌یزکه اردوده‌کی اسلحه پك مکمل وزمانه

قیمت حربیه ویرمك ایچون سنەلرجه و گیجەلی ، گوندوزلی چالیشمق، چالیشدیرمق لازمدی. بویله برسعی ایچون اردونك سکونه احتیاجی واردی. یوقسه خاقان مخلوع زماننده اولدیغی کبی متمادیاً اغتشاشات داخلیەنك تسکینی ایچون ژاندارمه خدمتنده قوللانیلیرسه حربه حاضرلانمق ایچون بالطبع زمان وامکان قالماز. بوندن باشقه ژاندارمه وظیفەسی ایچون الك زیاده چته محارباتی قوللانیلاجغندن ، هیچ شبهه یوق که، بو اصول حرب اردویی پك زیاده بوزار . شو حالده اردویه برقیمت حربیه ویرمك ایچون، تعلیم وتربیەسنه اهتمام ایدەبیلمك ایچون سیاست داخلیەده اعتدال گوزەتمك ، اغتشاش تولیدینه وبونلری تسکین ایچون عسکر استعمالنه میدان ویرمەمك لازم ایدی .

حال بوکه اعلان مشروطیتدن بری اردو متمادیاً اغتشاشات داخلیەنك تسکینی ایچون اوغراشیوردی : ۳۱ مارت وقایعی، آطنه فجایعی ، آرناوودلق وحوران اغتشاشاتی ، مالیسور وقوعاتی، یمن عصیانی هپ اردونك ضربنه تسکین اولونیوردی. بونلردن بر قسمنك بلااختیار ظهورینی وبهمەحال قوۀ عسکریه

موافقدی : بوگون المزدەکی مکرر آتشلی گوچوك چاپلی ماوزر تفنکلری وسریع آتشلی طوپلرك همان کافەسی اونك زماننده تدارك ویا سپارش اولونمشدی ؛ فقط یالکز طوپك وتفنکك برحربی قزانمغه کافی اولمادیغنی شو صوك فلاکتمزك ، الك عنود چهرەلره قارشیده اثبات ایتمش اولماسی لازمدر .

ایله تسکینی لزومنی اعتراف ایتمك لازمدر ؛ فقط دیگر بر مهم قسمنكدە ظهورینە میدان ویرمەمك ممكن وقوۀ عسکریە سوقنە وارمقسزین حل ایتمك قابلدی ؛ بالعکس ، صانکه اردو ژاندارمە خدمتی ایچون بسلەنیورمش کبی ، هر وقعە عسکر ایلە تسکین وتأدیب اولونمق ایستەنیلدی . شونی ، هر حکومت مأموری خاطرینە نقش ایتمەلیدرکە ، «اردو آنجق خارجی دشمنلرە «قارشی حرب ایچون، مدافعۀ وطن ایچون تأسیس اولونمشدر؛ وقت «حضردەکی اردو، اوحالیلە، حال حضریسیلە، غوغا وحرب ایدەمز؛ «وقت حضردەکی اردو آنجق اولاد وطنی حربە حاضرلامق ایچون «بر مکتب ، بر اساسدر ؛ مملکت داخلندە آسایش ایچون ژاندارمە «وپولیس تأسیس اولونمشدر . اردونك شان وشرفنك بیوکلکی ، «آنجق خارجی دشمنلرە قارشی مدافعۀ وطن وظیفۀ مقدسەسیلە موظف «وفدای جانە حاضر اولماسندن نشأت ایدر؛ ایشتە بووظیفەنك قدسیتندن «ناشی خدمت عسکریەسنی پارە مقابلندە ایفا ایتمز ؛ اردودن مطلوب «اولان شو خدمت وفداکارلق ایسە هر کون هرهانکی بر شقینك ، «بالدیری چیپلاغك تأدیبی ایچون طلب واسراف ایدیلەمز . حالبوکە «ژاندارمە وپولیسلر خدمتلرینی پارە مقابلندە ایفا ایدن، آیلقلی انضباط «مأمورلریدر. اولکی سنە لوندرەدە برقاچ حیدود قوتلی بر بنایە تحصن «ایتدکلری زمان بونلری دردست وتأدیب ایچون انکلترە حکومتی، تك «عسکر بیلە قوللانمادی. لوندرەنك آسایشنە مأمور ١٦٠٠٠ پولیسدن «بر قسمی بنایی قوشاتارق هجوم وشقیلری افنا ویا دردست ایتدیلر.»

ایتالیا اعلان حرب ایتدیکی زمان حوران وکرك وقایعی ایچون کوندریلن عسکر هنوز اوحوالیدە یمن عصیانی واسع بر صورتدە تسکین ایچون رومایلیدن سوق اولونان الك کزیدە

قطعاتمز هنوز يمنده ايديلر .

ايتاليانك كوستر ديكى مثالدن درعقب اركان حكومت متنبه اولمالى ايدى . وبو مثالك سائرلرى طرفندن‌ده تطبيق ايديله بيلمسى احتمالى نظر دقته آلنمالى واوردونك قيمت حربيه‌سنى، سفربرلكنى احراز ايدن احوالدن آرتق صرف نظر ايتمك لزومى ادراك اولونمالى ايدى . حكومت عثمانيه ايچون الك زياده مهلك بر حربك روم ايليده واقع اولاجغى شبهه‌سز ايدى. حتى خاقان سابق زماننده بيله بو تهلكه ادراك اولونارق قوۀ عسكريه‌نك، مركز ثقلتى روم ايليده بولوندريليوردى ؛ بناءً عليه ايتاليانك آق‌دكزين اعلان حربندن صكرا همان روم ايليده بر حرب ظهورى تأمل اولونمالى وبويله بر حربه نه درجه‌يه قدر حاضر اولديغمز تدقيق ايديلمه‌ليدى .

كرچه طرابلس سفرينك ظهورندن صوكرا بالقانلرده تشوشات ظهورينه ميدان ويريلمه‌يه‌جكى بعض دولتلر طرفندن بيان ايدلمش ايدى ؛ فقط ديپلوماتلر پك اعلى بيليرلركه، بونوع بيانات وحتى تأميناتك قيمت حقيقيه‌سى پك آزدر. بونلرك صدق وكذبه مقرونيتى عينى درجه‌ده‌در . سياستده منفعتدن باشقه هيچ بر سائق يوقدر ؛ وقوتك اوكنده هر شى بويون اگر . شيمدى‌يه‌قدر دفعاتله حكومت عثمانيه‌نك تمامئ ملكيسى دول معظمه طرفندن تعهد اولونمش ايكن ينه اونلر طرفندن دوچار تجاوز اولميورمى‌ايدى؟ ايتاليانك آمال صلحپرورانه‌سى‌ده

بر قاچ هفته اول عینی سوزلرله تأمین اولونمیورمی ایدی ؟ ..
بناءً علیه بالقانلرده تشوشات واختلافات مسلحه ظهورینه مانع اولاجق شی دول معظمەنك سوزی دكل ، عثمانلی حكومتنك قوتی ایدی . اكر او قوت اوكنده بویون اكدیریرسه حرب ظهور ایتمز؛ عكس تقدیرده تشوشاتی بالفعل منع ایچون هیچ بر دولت معظمه تركیه لهنه فداكارلق ایتمز .

ماكدونیا مسئلەسی اوتەدن بری معلق ایدی . اعلان مشروطیتله بو مسئله حل ایدیلەمش ، بالعكس بر مدت موقته ایچون اویودولمش ایدی . ماكدونیادەكی تشوشات عثمانلی مأمورلرك ظلمندن زیادەمجاور مملكتلردن كلان تشویقدن منبعث ایدی؛ وبو تشوشات عثمانلی شوكت وعظمتنك تناقصی نسبتنده معكوساً تزاید ایدییوردی . شو حالده ماكدونیا مسئلەسنی بوغمق ایچون ، اردومزك خارجی مشوقلری ازەجك بر حالده اولماسی لازمدی .

بر دولتك هرهانكی بر طرفده حرب ایتمسی ، شبهەسز دیكر حكومانه قارشی ضعفنی انتاج ایدر . بزه هیچ بر ضرری اولمایور دییه اعلان ایتدیكمز ایتالیا حربی غیر محسوس بر صورتده منابع حربیەمزی كمیرییوردی . دونمامزك هیچلكی طرابلس ایله هر درلو مواصلەمزك انقطاعنه سببیت ویرمش ایدی . مصر وتونس طریقیله و مصارف عظیمه اختیاریله طرابلسدەكی قوۀ حربیەیه جبخانه ، ارزاق وسائره كوندره

بیلیوردق . بو کیزلی یوللری ادامه ایچون پك چوق خفی
مأمورلرك، قومیسیونلرك ممالك اجنبیه‌ده بولوندورولماسنه وبو
یوزدن لزوملی لزومسز پك چوق پاره صرفنه مجبوراولیوردق .
طرابلس وبنغازیده جمع ایدیلن عرب مجاهدلره پك چوق
اجرت ویرییوردق . بوندن باشقه ایتالیانك بزی صلحه اجبار
ایچون آرناوودلغه عسکر اخراجی بر زمان احتمالات داخلنه
کیرمشدی. بوکا قارشی آرناوودلقدده خیلی مصرف اختیاریله
بر اردو جمعنه مجبور قالمشدق .

مرمره وقارا دکزدن ماعدا بوتون دکزلرده مواصلاتمز
کسیلمشدی . تجارت خیلی سکته‌دار اولمش ایدی ؛ یمن ،
وحوران ایچون کوندردیکمز قطعات اورالرده قالمغه مجبور
اولمشلردی . دونتما هرکون استیم اوزرنده دورارق قیمت
حربیه‌سنی ضایع ایدییوردی . اوته‌ده بریده بولونان اوفاق
تفك گمیلرده بر بر ایتالیا دونتماسنك تجاوزیله محواولیورلردی.

بوتون شواحوال عادی بودجه‌سنده‌کی دائمی آچیغی هر
سنه خارجی استقراضلرله قاپادان بر حکومت ایچون نه قدر
مدهش بر زیاندی . حال حرب حسبیله پاره تدارك ایده‌مه‌مك
مجبوریتی‌ده‌وارایدی . پاره‌سز بر حربك ادامه‌سی غیر قابلدی ،
بناءً علیه ایتالیا حکومتیله اجرا ایدیلن حربك دوام‌ایلیدظهور
ایده‌جك حربه قارشی دولت عثمانیه‌یی بویوك بر ضعفه دوچار
ایده‌جکی آشکارایدی؛ غزته ستونلرنده بزه ضرری دوقونمادیغنی

اعلان ایتمك کندمزی آلداتمقدن باشقه برشی دکلدی . بوندن باشـقه ایتالیانك طرابلسـه تجاوزنی منع ایتمك ویا ایتالیانلری طرابلسدن سوروب چیقارمق، دکزه دوکمك قدرت حربیه‌مزك خارجنده ایدی. شو حالده طرابلس سفرینك بزم ایچون آنجق دشمن حرکاتنی توقیف وتأخیردن وبو صورتله نسبةً مساعد بر صلح امکاننی تأمیندن عبارت اولاجغی شـبهه‌سز ایدی ؛

بناءً علیه ناموس عسکریمزی قورتاردقدن صوکرا ایتالیا ایله آزه چوغه باقمایه‌رق صلح ایتمك لازمدی. ناموس عسکریمزی قورتارمق ایچون طرابلس لوقماسنی ایتالیانلره قولایجه هضم ایتدیرمه‌مك ، دونماسنك یاردیمیله ساحله یرلشـدکدن صوکرا داخله دوغرو ایلرله‌مسنی تأخیر وتوقیف ایتمك کافی ایدی . شو صورتله اکسه‌مزه طوقات آتیلنجه المزده‌کی لوقما آلنمامش اولاجق ایدی. وسعمز نسبتنده مقاومت وایتالیانلری اضراردن صوکرا نسبةً مساعد شرائطله طرابلسـدن فراغت ایدیله‌جك ایدی .

احتمال که بر قاچ سنه متمادیاً ایتالیانلره مقاومت واونلرك ایچری نفوذلرینی منع ایتمك قابل ایدی ؛ فقط وطنمزك اقسام سائره‌سنده دوچار اولاجغمز ضررلر بی‌حدوحساب اولاجقدی. یالکز یمنده قرق اللی طابورعسکرك معطل قالماسی، پاره تدارك ایدیله‌مه‌مسی، ایتالیانك متفقی اولان آلمانیانك اسلحه ومهمات حربیه ویرمه‌مسی وشو صورتله بالقانلرده ظهور ایده‌جك بر حربه

قارشی ضعیف بولونمق مجبوریتی بزی صلحه اجبار ایده‌جك اسبابدن معدوددر . یوقسه دمیاطه برنجه کیدرکن أوده‌کی بولغوردن اولورز؛ نته‌کیم اولدق: طرابلسی قاچیرمایه‌لم دیرکن قوجه روم‌ایلی‌یی قاپدیردق . حربك موجب اولدیغی فلاکتلر وتخریبات‌ده جابا ...

ایشته اسباب معروضه حسبیله درت بش آی مقاومتدن صوکرا ایتالیا ایله عقد صلح ایدیلمه‌لیدی .

ایتالیانك اعلان حربندن صوکرا موقع اقتداره کلن قابینه بدایتده نه‌قدر آثار احتراز کوستردیسه، بالآخره، طرابلسده برقوهٔ مقاومه جمع وادامه‌سی‌ایچون کیزلی وسائط ویوللر تدارك ایدنجه،اونسبتده‌جرأتکارلق‌ایتدی.اعلان‌حربی‌متعاقب‌اوروپاده قاپی قاپی دولاشه‌رق دول‌معظمه‌نك بیهوده یره‌توسط ومعاونتنی تأمینه چالیشدی. حال‌بوکه دول معظمهٔ سائره‌نك بیطرفلقلرینی تأمین ایتمه‌دن ، ایتالیانك بویله بر ایشه تشبث ایتمه‌یه‌جکی آشکار-دی. بوندن باشقه همان اعلان حربی متعاقب اظهار عجز ایدرك تسلیمیت کوسترمك شبهه‌سز پك فنا برحرکت ، استقلال وطن ایچون پك مضر برمثال ایدی. قابینه‌نك‌بالآخره تمدیدمقاومت چاره‌لرینی بولونجه تبدیل فکر ایده‌رك مصالحه‌ده استغنا کارانه حرکت ایتمسی بدایتده‌کی استعجال ایله بویوك بر تضاد تشکیل ایدر ؛ بونی آنجق شو صورتله تأویل ممکندر : « بدایتده مقاومت امید احتمالنی کورمدیکندن اوروپایه مراجعت ایتدی؛

بالآخره چاره بولونجه وضعیت سیاسیه‌یی دوشونمکسزین مصالحه‌ده استغنا ایتدی .» اکر بویله ایسه بویوك برغفلت سیاسیه اثری کوستریلدیکنده شبهه‌یوقدر؛ چونکه روم ایلیده‌کی وضعیت سیاسیه وعسکریه‌مزك کوروجی بر کوزله تدقیق اولونمادیغنه دلالت ایدر .

بر یاندن ایتالیا حربی بویله سطحی نظرانه تأمل و اداره اولونورکن دیکر طرفدن مسائل داخلیه حکومتی حال اشباعه کتیرمکده ایدی .

هر مملکتده دکل برحرب، خارجی برتهلکه بیله موضوع بحث اولدیغی زمان بوتون اختلافات ومنازعات داخلیه موقتاً بیراقیلیر ؛ هرکس حرصنی ینر ، صوصار : رقابتلر کومولور ؛ هرکسك انظاری خارجی تهلکه‌یه ویا دشمنه منعطف اولور ؛ بوتون افراد ملت هردورلو مساعیسنی خارجی تهلکه‌یی حسن صورتله دفعه، ویا باشلانان حربی‌شان وشرفله ختامه ایردیرمکه صرف ایدر. موافق ، مخالف هرشخص حیاتندن ، مالندن ، جانندن فدا کارلق ایدر . وطنپرورلك ، حمیت آنجق بودورلو حرکتی‌استلزام ایدر. صورت عمومیه‌ده پارلامنتو اجتماع ایتمز. چونکه پارلامنتونك مذاکراتی اکثریا مناقشات سیاسیه‌یه سبب اولور . حالبوکه خارجی تهلکه ویا حرب حسبیله حکومتك پارلامنتو ایله اوغراشه‌جق وقتی یوقدر . مجلس مبعوثان ویا اعیان بعضاً غیراختیاری سؤال ویا استیضاحلرله حکومتی‌مشکل

موقعه صوقار ؛ امور خارجیه‌یی تشویش ایدر .

حال بوکه بز ، بوتون هپمز شو اساسلره تماميله مخالف حرکت ایتدك. موقع اقتدارده بولنان قابینه‌ده وظیفهٔ وطنیه‌سنی ایفا ایتمدی . اولا ایتالیا حربنه قدر موقع اقتدارده بولونان قابینه‌یی بو حرب ایچون تسبب واهمال ایله اتهام ایتمك ، دیوان عالی‌یه کوندرمك ایسته‌دك . حال بوکه بر حرب اثناسنده دوشونوله‌جك شی منحصراً او حربی شان وشرفله اکمال ایتمکدن عبارتدر. حربدن اول واقع اولدیغی ظن اولونان تسبب ، اهمال وسائره‌نك حساباتی بعد الحرب رؤیت وتصفیه اولنور . حرب اثناسنده بویله شیلرله اختلافات وتشوشات سیاسیه تزييد ايدیلمز. باخصوص ، اتهام ایدیلمك ایسته‌نن قابینه‌نك بعض اعضاسی ، طرابلس مدافعه‌سندن مسئول اولان ارکانی یکی قابینه‌ده عینی مقاماتی اشغال ایدییورلردی .

بوندن باشقه مجلس مبعوثان اجتماعاته دوام ایدییوردی ؛ مخالف فرقه مخالفتی حمیتسزلك مرتبه‌سنه وارديردی؛ مذاکراتی تعقیب ایدنلر بوملکتك خارجی بر دشمنله حرب ایتدیکنه اصلا احتمال ویره‌مزلردی . بوکا مقابل حکومت حربی وسیله اتخاذ ایده‌رك مجلس مبعوثانك مدت اجتماعنی تنقیص وپارلامنتویی تعطیل [*] ایده‌جکی یرده فوق العاده مضر بر تدبیر اتخاذ ایتدی.

[*] قانون اساسی بوکا مساعد کورولمزسه ، بوبابده یکی بر ماده تکلیفی هر حالده ۳۵ نجی ماده‌یی تعدیلدن دها خیرلی ایدی .

٣٥ نجی ماده‌یی تعدیل ایتمك بهانه‌سیله مجلس مبعوثانك فسخنه ویکیدن کندیسنه مساعد انتخابات یاپدیرمغه قرارویردی. کرچه بوطریق، پارلامنتو اصولیله اداره اولونان مملکتلرده مرعیدر؛ فقط دغدغه‌سی ومشکلاتی ، انتخابات حسبیله مملکتده وقوعه کله‌جك هرج ومرج آنجق آسوده زمانلرده قوللانیلمغی استلزام ایدر . برحرب اثناسنده پارلامنتو مذاکراتنه تحمل ایده‌مه‌ین وضعیت خارجیه مجلس مبعوثانك فسخنه‌ویکیدن انتخابات اجراسنه اصلا مساعد دکلدر. حکومت هر ایشنی براقدی؛ اوزون مدت پارلامنتو ایله مجادله ایتدی. کیجه‌لی کوندوزلی مساعیسنی پارلامنتوده ایراد ایدیله‌جك نطقلره ، حکومتك نقطهٔ نظرینی مدافعه‌یه حصر ایتدی . مسائل خارجیه ، وطنك خارجی دشمنلره ، قارشی امنیت ومحفوظیتی اونودولدی .

برطرفدن یمنده چارپیشان براردو ، دیکر طرفدن ناقص وسائطله بردولت معظمه‌یه قارشی طرابلسی ، بر جزؤ وطنی آفریقاده‌کی صوك حاکمیتمزی مدافعه‌یه چالیشان مجاهدین هپسی اونودولدی . . یمن جبالنده ، طرابلس صحرالرنده پك چوق وطنداشلر فدای نفس ایدرکن پایتختده حکومت مجلس مبعوثان ایله اوغراشیور؛ مخالف فرقه هردورلو حمیت ووطنپرورلکی آیاق آلتنه آله‌رق حکومته واستناد ایتدیکی فرقه‌یه هجوملر اجرا ایدییور ایدی . !

حال بوکه تام بو اثناده بالقان حکومات صغیره‌سی یکدیکرینه

تقرب ایدییورلر: وباش باشه ویره‌رك بزم ضعف داخلی وخار-
جیمزدن استفاده چاره‌لرینی تأمل ایلیورلردی .

(عثمانلی ـ ایتالیان) حربی حسبیله ایتالیانلرك آرناوودلغه
وماکدونیایه تجاوزلری احتمالاتی موضوع بحث اولونجه بلغارلرله
صربلر ماکدونیایه بر باشقه دولتك نفوذ ایتمه‌سنه مانع اولمق
ایچون تدبیر دوشونمکه باشلادیلر . دها بوحربدن اول یونان
رئیس وکلاسی (وه‌نیزه‌لوس) غیر رسمی وسائطله بولغارستانه
اتفاق تکلیف ایتمشدی ؛ ١٣٢٦ سنه‌سنده صوفیه‌یه کوندردیکی
یکی یونان سفیری (پاناس) هرایکی حکومت آراسنده‌کی مناسباتی
امکان نسبتنده ایلشدیرمشدی . بولغارلرله یونانلیلرله رسمی
مذاکراته کیریشمه‌دن اول صربلرله اویوشمغی تنسیب ایتمشلردی.
ایتالیا حربنك ظهوری بوتصوراتك موقع اجرایه وضعنه سبب
اولدی .

دیکر طرفدن روسیه، دولت عثمانیه‌ده داخل اولمق اوزره
بر بالقان اتفاقی وجوده کتیره‌میه‌جکنی آکلاینجه ، عثمانلیلره
قارشی متباقی بالقان حکومتلرندن بر هیئت متفقه تشکیلی ایچون
چالیشمغه باشلامشدی . بومقصدله ٣٢٥ سنه‌سی صوك بهارنده
بلغراده (پان سلاویزم) مروجلرندن (هارتوبغ) نامنده بر
سفیر کوندرمشدی؛ بر آز صوکرا دولت عثمانیه‌یه قارشی دوستانه
حرکته وعثمانلیلرله برابر بربالقان اتفاقی تشکیلنه طرفدار اولان
درسعادت سفیری موسیو(چاریقوف)ی‌ده تبدیل ایتمشدی. دها

اوزمان، چاریقوفك تبدیلی روسیەنك دولت عثمانیەیە قارشی سیاستنی دکیشدیرەجکنی ایما ایتمش وبویولدە غزتە ستونلرندە پك چوق یازیلر یازیلمشدی. ٣٢٧ سنەسی بدایتندە بولغارستاندە کەشوف قابینەسنك تشکلنی متعاقب هارتوبغك تأثیریلە بولغارستانلە صربستان آراسندە بعض تشبثات وقوعە کلدیسەدە اتفاق تمایلاتی (عثمانلی ـ ایتالیان) حربنە قدر صراحت وقوت پیدا ایدەمەمشدی.

حربك ظهوری صربستاندە ایتالیا و آوستریایە قارشی ماکدونیا و آرناوودلق ایچون اندیشە تولید ایتدی. صرب رئیس وکلاسی (میلووانوویچ) ائتلاف مثلثی تشکیل ایدن انکلترە، فرانسە و روسیە حکومتلرینە شو بیاناتدە بولوندی:

«(عثمانلی ـ ایتالیان) حربنك بالقانلرە عکس تأثیر یاپماسی محتملدر. بویلە بر قاریشیقلق حالندە صربستان کندی منافعنی مدافعە ایتمك ایچون ایجاب ایدن تدابیری اتخاذ ایدەجکدر».

عینی زماندە صرب وبولغار منافعنك تأمینی مقصدیلە بر ائتلاف عقدینی بولغارستانە تکلیف ایچون صوفیەدەکی سفرینە تعلیمات قطعیە ویردی. بواثنادە (کەشوف) غربی اوروپادە ایدی. وضعیت سیاسیەنك بولانماسی اوزرینە همان مملکتنە عودت ایتدی. ویانەدە بولغارستانك پارس، برلین، روما وویانە سفیرلرینی طوپلایاراق احوال سیاسیە حقندە اونلرلە مداولۀ افکاردە بولوندی. اکثریت بولغارستان ایچون فرصت زماننك حلول ایتدیکنە قانع ایدی. بالخاصە روما سفیری ریزوف بوحالك

صوك فرصت تشكيل ايتديكنی ادعا ايتدی . نهايت كه‌شوف صوفيه‌يه دونركن ۱۳۲۷ سنه‌سی ايلولنك ۲۸ نجی كونی (بلغراد ـ صوفيه) دمير يولنده واغون ايچريسنده صرب باش وكيلی ايله ملاقات ايتدی ؛ هر ايكيسی نيش‌ده دمير يولندن اينه‌رك بيرلكده (لاپروو) قريه‌سنه كيتديلر .

ايشته بو ملاقاتی متعاقب صربلرك صوفيه‌ده‌كی سفيری (اسپالايقوويچ) مذاكرات رسميه‌يه ابتدار ايتدی . مقصدك افشاسنه مانع اولمق ايچون بولغارلردن يالكز باش وكيل كه‌شوف ايله ماليه ناظری طودوروف وكه‌شوفك رفقاسندن صوبرانيه رئيسی دانه‌ف مذاكراتدن خبردار ايديلر . كذا صربلردن‌ده باش‌وكيل ميلووانوويچ ايله خارجيه ناظری پاسيچك وصوفيه‌ده‌كی سفير سپالايقوويچك معلوماتی واردی . بالطبع اساسی روسيه حاضرلاديغندن بعض روس رجالی‌ده ايشه آكاه ايديلر .

۳۲۷ سنه‌سی كانون ثانی وشباط آيلرنده يعنی بز پارلمنتو مجادله‌لريله بوغالديغمز ، خارجه عطف اهميت ايتمديكمز زمانلرده صربلرله بولغارلره دها زياده شوق ونشئه كلمش ومذاكرات كرمی پيدا ايتمش ايدی . بزده پارلامنتو ايله حكومت بربرينك كوزينی اوياركن بولغارستانده صوبرانيا قراله ، دوغريدن دوغری‌يه حكومات اجنبيه ايله كيزلی معاهدات سياسيه عقدی صلاحيتنی ويردی . ۲۰ كانون ثانی ۱۳۲۷ تاريخنده بولغار ولی‌عهدی پرنس بوريسك سن رشده مواصلتی حسبيله صوفيه‌ده ياپيلان

شنلکلره بوتون بالقان حکومتلرینك وبالخاصه یونانك ولی عهدلرینی کوندرمك صورتیله اشتراکلری بالقان حکوماتی آراسنده بر ائتلاف حصول بولدیغنی ایما ایدییوردی .

نهایت ٢٩ شباط ١٣٢٧ تاریخنده (بولغار ــ صرب) اتفاقی امضالاندی :

بو اتفاقنامه اساساً اوچ مقاولەدن مرکبدی ؛ برنجیسی مخالصت واتفاق عهدنامەسی ایدی . بو وثیقەده اول باول ایکی مملکتك استقلال وتمامیت ملکیه حقنده متقابلاً یکدیکرینه اعطا ایتدیکی تأمینات تصریح اولونمشدر .

بوندن صوکرا ایکی حکومتك، تورکیا ادارەسندەکی بالقان اراضیسندن هرهانکی برقسمنی، ولوکه موقتةً اولسون، الحاق، اشغال ویا استیلا مقصدیله بر دولت اجنبیه طرفندن واقع اولاجق تشبثلره قارشی مشترکاً مدافعەده بولوناجقلرینی تعهد ایتدکلری محرردر .

ایکنجی مقاوله برنجینك خفی ذیلی اولوب بونده حکومت عثمانیه علیهنه مشترکاً حرب ایدیلمسی احتمالندن بحث اولونمقده‌در . بو حرب ، یا تورکیاده اغتشاشات داخلیه نتیجەسی اولارق طرفین عاقدین مداخلەیه لزوم کورونجه ، ویا بالقانلرده استاتوقونك بقاسی اسباب داخلیه ویا خارجیەدن دولایی مخاطرەده قالینجه ظهور ایدەبیله‌جکدی . ذیلك قسم متباقیسی حربك نتیجەسنده الده ایدیلەجك اراضینك صورت تقسیمنه عائددر .

اوچنجی مقاوله ایسه برنجی مقاوله‌نك برماده‌سنده‌صورت مخصوصه‌ده عقد ایدیله‌جکی محرر اولان مقاولهٔ عسکریه‌دن ، مشترك حرب پلانندن عبارتدر . ایلك ایکی مقاوله بولغارستان وصربستان قراللریله باش وکیللری طرفندن امضا ایدلدی ؛ اوچنجی مقاوله ایسه بالآخره هرایکی اردونك ارکان حربیهٔ عمومیه رئیسلری طرفندن تذکر وتنظیم اولونارق امضالانمشدر.

١٣٢٧ سنه‌سی کانون‌ثانی آیی ظرفنده صربلرله اتفاق عقدی ایدن‌اینی‌یه تقرر ایدنجه، بولغارلر شباط ابتداسنده یونانیلرله‌ده مذاکرات رسمیه‌یه ابتدار تشبثنده بولوندیلر؛ اولجه وه‌نیزه‌لوس طرفندن غیر رسمی برصورتده واقع اولان تکلیفلره مستنداً شیمدی یونان حکومتنك صوفیه سفیری (پاناس) واسطه‌سیله اتفاق تکلیفنی رسماً درمیان ایتمسی لزومنی وه‌نیزه‌لوسه اسماع ایتدیلر . پاناس ایکی حکومت بیننده‌کی اختلافاتی ازاله ومودت تأسیسی خصوصنده چوق غیرت وهمت صرف ایتمش اولدیغندن بولغارستانك توجه واعتماد مخصوصنی قزانمش ایدی . یونان باش وکیلی وه‌نیزه‌لوس ، بولغار تکلیفندن همان استفاده ایده‌رك اتفاق ایچون مذاکرات رسمیه‌یه ابتدار اولوندی .

نهایت ١٦ مایس ١٣٢٨ تاریخنده صوفیه‌ده که‌شوف ایله پاناس آراسنده (بولغار ـ یونان) اتفاقی امضالاندی. بواتفاقنامه‌نك‌ده اساسی ، هرهانکی برسببدن دولایی طرفین عاقدیندن بری حکومت‌عثمانیه‌نك تعرضنه دوچار اولورسه بوتون‌قوتلریله

یکدیکرینه یاردیم وآنجق بیرلکده مصالحه ایتمکدن عبارتدی. هرنه‌صورتله اولورسه‌اولسون حقوقك مختل اولماسی‌ده‌حکومت عثمانیه‌نك تعرضی کبی تلقی اولونیوردی . شوحالده ظاهرده تدافعی فقط حقیقتده تدافعی‌وتعرضی اتفاق عقد ایدیلمش‌ایدی؛ چونکه حقوقك‌مختل‌اولدیغنی ادعا ایتمك‌ایچون‌پك چوق وسیله وبهانه ایجاد اولونابیلیردی .

بوتون بوایشلر بزم علیهمزه دونرکن ؛ بوتون طوزاقلر بزه قارشی قورولورکن بز نه یاپیوردق ؟..

خارجی بر دشمنله حرب ایتمکلکمزه رغماً بربرمزله بوغوشیوردق؛ هیچ بر طرف سلامت وطن ایچون‌فداکارلق ایتمه‌یور؛ مهالك خارجیه اصلا نظردقته آلنمایوردی. حکومتك بوتون مساعیسی مجلس مبعوثانی فسخ ایتمك ویکی انتخاباتده کندی طرفدارلرینی طوپلامق جهتلرینه معطوف ایدی . مخالفلرده هرنه‌صورتله اولورسه حکومته ایقاع مشکلاتدن چکنمه‌یورلردی .

قیش کچمش ایدی؛ ایتالیا ایله‌بش آلتی‌آیدن بری‌طرابلسده حرب ایدیلمکده ایدی . ایتالیانلرك داخله تجاوزلری عقیم بیراقیلمش وبوخصوصده ایجه ضایعات ویردیرلمشدی . آرتق مصالحه ایده‌رك بالقانلرده ظهور ایده‌بیله‌جك هرهانکی برحربه قارشی حاضرلانمق ، بوزولمش اولان ترتیبات عسکریه‌مزی دوزه‌لتمك ، بوشالمش اولان خزینه‌مزی برمعتاد استقراض‌ایله

دولدورمق لازمدی ؛ فقط قوف برغرور هپمزی ، بالخاصه زمامداران اموری استیلا ایتمش ایدی : «شانلی اردومز مجاوزات «خارجیه‌یی هرزمانه دفعه کافیدر؛ اوروپاصرافلری هرزمانه بزم «کبی بورجنه صادوه مشتریلره پاره اقراضه ایدر.» دییوردق . حال بوکه‌شانلی اردونك ماهیت حقیقیه‌سنی ایش باشنده کیلر ادراك ایتمه‌یورلردی؛ براردودن اللی آلتمش طابورك یمنده، حوزانده داغنیق بولونماسی، تعلیم وتربیه‌یه اهمیت ویریلمه‌مسی، دمیریوللرك ووسائط بحریه‌نك محدودیتی ، پاره‌نك قلتی ونهایت اردونك یکیدن تنسیقنه ابتدار اولونماسی ، اسکی ماکنه‌نك بوزولمش ویکیسنك هنوز حسن ایفای وظیفه ایده‌جك برحاله کلمه‌مش اولماسی کبی شیلرك وقوعی محتمل برحربده نه‌کبی فنالقلر ایراث ایده‌بیله‌جکی تقدیر ایدیله‌میوردی ...

مشروطیتك اعلانندن بری بلاپروا تطبیق ایتدیکمز سیاست مالیه‌نك‌ده سربستئ اقتصادیمزی تحدید ایتدیکی اصلا نظردقته آلنمایوردی : هرسنه عادی بودجه‌سنده کلیتلی آچیق ویره‌ن وبو آچیغی استقراض خارجی ایله قاپادان بر حکومت ، آیاغنی یورغانه کوره اوزاتمایارق دائما بورج ایله یاشایان بر مسرف دیمکدر ؛ مصارف عادیه‌یی قاپاتمق ایچون بورجه مراجعت ، ییه‌جك اکمکنی بورج ایله تدارك دیمکدر؛ بورج ویرنلر یوز چویرنجه ویا حرب کبی بر حال فوق‌العاده ظهور ایدوب بیطرفلق حسبیله حکومات اجنبیه تبعه‌سی اقراض ایده‌مه‌ینجه،

نهـايت آچلق باش کوستریر . نته‌کیم پاره‌سزلق بوتون حرب اثناسـنده تأثیرات مضره‌سنی ارائه ایتمش وصوك زمانده حکومت الك عادی ومبرم مصارفنی ، اردونك و مأمورینك معاشاتنی آیلرجه تأدیه ایده‌مه‌مشدر . مالی اوروپا هیچ برزمان ال اوزاتدیغمز زمان همان بزه پاره ویره‌جك برمنبع دکلدر . اقراض واستقراض مسئله‌سی‌ده باشلی باشنه بر سیاست تشکیل ایدر. بوحال اوته‌دن بری معلوم وبزجه متعدد تشبثلرله مجرب ایدی .

استقراض آنجق فوق‌العاده مصرفلر ایچون ومستثنا زمانلرده یاپیلیر. بورج پاره ؛ بویوك برشبکهٔ طرق ، دمیر یولی انشاسی کبی تشبثات جسیمهٔ صناعیه، دفعةً اردونك طوپلرینی، تفنکلرینی دکیشدیرمك ویا دونمایی احیا ایتمك کبی مستثنا مصرفلر ایچون تدارك اولونور ؛ نته‌کیم بر خانه صاحبنك‌ده دوکون یاپمق ، أو یاپدیرمق کبی فوق‌العاده مصرفلر ایچون بورج ایتمسی مجازدر؛ یوقسه ایلریده معاشمك آرتماسنی محتمل کوردیکم جهتله شمدیدن قاپویی بویوك آچارق آچیغی بورج ایله قاپادیرم دیمك حماقتدن باشقه برشی دکلدر .

حربك نه قدر بویوك مصارفی موجب اولدیغنی وآنجق پاره ایله دواملی وثباتکارانه برحرب اجراسنك ممکن بولندیغنی اثباته لزوم یوقدر. آلمانیا کبی زنکین بر دولت معظمه‌نك بیله حرب آقچه‌سی اولمق اوزره (شپانداو)ده حبس ایتدیکی میلیونلر

هر کسك معلومیدر . شو حالده هرسنه عادی بودجەده آچیق ویرمەنك نه سقیم برسیاست مالیه اولدیغی، قابلیت حربیەمزی نه درجەده تحدید ایتدیکی تبین ایدر .

اطرافمزده‌کی‌قومشودولتلرك علیهمزده دولاب‌چویردکلری برزمانده بزم ، هرشیدن بی خبر ، داخلی احتراصلر آراسنده پنجەلەشمکلەکمز دیپلوماتلرمزك هیچ بر صورتله یوزینی آغارـ تاجق برشی دکلدر. بالقان حکومات صغیرەسنك بزم حقمزده نه کبی افکار بسلەدکلری اوتەدن بری معلومدی . ماکدونیا مسئلەسی‌کچن (عثمانلی‌ـروس) حربندن بری‌موجود ومعلقدی؛ ماکدونیا ایچــون دفعاتله اختلاف مسلح ظهوری تهلکەسنی آتلاتمش ایدك ؛ بناءً علیه بالقان حکومات صغیرەسـنك دائما فرصت بین اولدقلری آشکار ایدی .

(عثمانلی‌ـایتالیان) حربنك ظهوری‌بالقان دولتلرنده یکیدن امیدلر ، أمللر اویاندیرمشدی؛ بو دولتلرك منفرداً ویا مشترکاً بزه قارشی حرب ایتملری هر زمان ممکن ایدی ؛ هر بریسی کندی احتراصاتنی تسکین و تطمین ایدەجك پارچەلره نائل اولابیلیردی . شو حالده حکومات مذکوره بیننده موقةً بر اشتراك حصولنی مستحیل عدایتمکه هیچ برسبب یوقدی. حتی بواحتمال خاقان سابق زماننده بیله دفعاتله نظردقتەآلنمش وبوکا قارشی ایی کوتو تدبیرلر اتخاذینه چالیشلمش ایدی : بوچیلاق حکومتلرك معترض ارکاننه بعضاً پاره، بعضاً رتبه ، بعضاً نشان

بعضاً مساعدات اقتصادیه ویره‌رك هر بری منفرداً جلب ایدیلیر وعلیهمزه اتفاق ایتملرینه میدان ویریلمه‌مك ایسته‌نیردی؛ قره‌داغ قرالنـه ، اوغلنه ، قاریسنه ویریلن کمیلر ، پاره‌لر ، رتبه‌لر ، کوپه‌لر مشهوردر [*]. عسکری پلانلر تنظیمنده‌ده درت بالقان حکومتنك مشترکاً بزه اعلان حرب ایتملری احتمالی دائما نظر دقته آلنمش ایدی ؛ گرچه بالقان حکومات صغیره‌سی میاننده موجود عرق ومذهب اختلافاتیله بعض رقابتلر بونلرك اساسلی برصورتده برهیئت متفقه وجوده گتیرملرینه مانع ایدی؛ لکن اشتراك منافع حسبیله جمله‌سـنك بر رقیبه قارشی موقتاً اتحاد ایتملری پك اعلا ممکندی .

بو احتماللر موجود اولونجه بوتون مأمورین سیاسـیه‌نك باشلیجه دوشـونجه‌لری ، بالقان اتفاقنه میدان ویرمه‌مك وبو اتفاقك وقوعنی درعقب کشفه چالیشه‌رق تدابیر لازمه اتخاذی ایچون حکومته وقت بیراقمق اوله‌جقدی. حالبوکه نه داخلده‌کی ونه خارجده‌کی مأمورین ورجال دولتمز بو بابده صرف همت ودقت ایتمه‌یورلردی. هله سفارتخانه‌لرمز ارکاننك اویودقلرینه، آییق زمانلرینی رخاوت ویاقمار وسفاهت ایله گچیردکلرینه هیچ شبهه یوقدر. صوفیه سفارتخانه‌سندن چالینان اوراق مسئله‌سی میدانده‌در.

[*] بز دور مشروطیتده هم بونلری کسدك ؛ هم قدرت وقابلیت عسکریه‌مزی اونلری صوصدوراجق بردرجه‌یه گتیرمدك؛ (استحضا- رات عسکریه‌ده‌کی نقصان) بحثنه مراجعت .

مأمورین خارجیه‌نك اوفاق برهمتی (بولغار - صرب) و(بولغار - یونان) اتفاقلرینی کشفه کافی ایدی : چاریقوفلك درسعادتدن انفکاکی ، بلغرادده روسیه سفیر جدیدی هارتوبغك افکار سیاسیه‌سی وبلغراد محافلیله صیقی تشبثاتی ، که‌شوفلك ویانه‌ده بولغار سفیریله مذاکراتی که‌شوف ایله میلووانویچك واغونده ونیش جوارنده ملاقاتلری؛ بولغار مجلس مبعوثاننك معاهدات خفیهٔ سیاسیه عقدی صلاحیتنی اعطاسی ، صوفیه‌ده‌کی شنلکلره بالجمله بالقان ولیعهدلرینك بالخاصه یونان ولیعهدینك اشتراکی کبی امارات بالقان حکومتلری مناسباتنده بر فوق العاده‌لك اولدیغنی افهامه کافی ایدی ؛ وقایع ماضیه و(عثمانلی-ایتالیان) حربی حسبیله حکومتك دوچاراولدیغی ضعف دلائل مذکوره ایله قارشیلاشدیریلنجه بزم علیهمزه بر اتفاق احتمالی میدانه چیقار ایدی .

بالخاصه بلغراد ایچون مسئله پك قولایدی. بلغرادده عثمانلی وآوستریا سفارتخانه‌لرینك منفعتی مشترکدر. هرایکیسی‌ده همان عینی وظائف ایله موظفدر ؛ برینك کشفیاتی دیکرینك دائما ایشنه یارار . بناءً علیه بوواسطه ایله‌ده یکی کلن روسیه سفیری هارتوبغك مساعیسی درعقب آکلاشیلابیلیردی .

مسلك سیاسئ خارجیمز ، اکر وارسه بوتون بالقان حکومتنه قارشی مخاصمه‌دن عبارت ایدی : صربستانه قارشی آدریاتیك دمیر یولی مسئله‌سنده مساعده‌کارلق ابراز ایده‌رك دوستلغنی

تأمين ايتمدك. قره داغليلرك عائداتنى كسه‌رك ماليسورعصيانلرينه سبب اولدق. بولغارستان ايله آره‌مزده پك چوق و اكثريسى حقيقةً غير قابل حل مسائل وار ايدى. يونان ايله آرامزده معلق قالان كريد مسئله‌سنك‌ده دائمى بر منبع فساد تشكيل ايتديكنه شبهه يوقدر. «كريد بزم جانمز، فدا اولسون قانمز».. اوت، پك مشكور بر سعى اولمق اوزره بر زمانلر يونانه قارشى قواى تجاوزيه احضارينه چاليشلمش ايدى. او زمان هنوز آوه‌روفى تدارك ايتمه‌مش اولان يونان دونماسنه تفوق ايچون انى فدا كارلقلر ايديلمش ايدى. بوكا رغماً كريد مسئله‌سنك لهمزه حلنه اوروپا دول معظمه‌سى هيچ ياناشمايوردى. كرك بزه وكرك يونانه قارشى «شيمدى مسئله‌نك حل زمانى دكلدر» جوابى ويريليوردى. بو جوابدن كرچه عوام برشى استخراج ايده‌مزسه‌ده، بونده رجال حكومتك هر حالده آكلايابيله‌جكلرى، آكلامالرى لازم پك چوق شيلر واردى. بز يالكز يونانه قارشى براً وبحراً قوتلى ايدك. مشروطيت اعلان اولونمش، واوچ درت سنه‌دنبرى پك اعلا تطبيق اولونيوردى. شو حالده مسئله‌نك حلنى باشقه زمانه تعليقدن دول معظمه‌نك كوزتديكى مقصد نه‌در ؟.. بزم دها قوتلى اولمامزه انتظار ايسه بوكا لزوم يوق، فقط بالعكس بزم صيقنتلى بر زمانمزده (بوسنه ـ هرسكه) نظيره اولمق اوزره بر امر واقع وجوده كتيرمك دها زياده ملحوظدى ؛ بناءً عليه بو مسئله‌نك حلنى تعليقه راضى اولمق

هر حالده بزم ایچون مضردی ؛ اپی کوتو بر نتیجەیە باغلامق لازمدی .

(عثمانلی ـ ایتالیان) حربی ظهور ایدنجه ، دونانمەمز بالمجبوریه چاناق قلعەدن دیشاری چیقامادی. شو حالده یونانه قارشی آرتق تفوق بحریدن بحث ایتمك بالطبع ممکن دکل ایدی . ذاتاً یونان اوزمانه قدر آوەروفی تدارك ایدرك موازنت بحریەیی تأسیس ایتمش ایدی ؛ فقط بز عناد جاهلانه ایله تك آوەروفك کندی کمیلرمزه فائق اولدیغنه ایناتمق ایستەمیوردق ؛ بو بابده ارباب اختصاصك ارشاداتنه قولاق آصمایوردق [*] . بزم تفوق بحریمز موضوع بحث اولامایجه ، کرید مسئلەسنك تکرار اویانماسی پك ممکن ایدی . یونانك یا بالفعل تجاوزی ویا براً کندینی بر استیلایه معروض براقامق ایچون دیکر بالقان حکومتیله تشریك مساعی ایتمسی قابل ایدی . بر کریدلی آووقاتك اتنەیه کلوب یونان قابینەسنه ریاست ایتمسی هر حالده کرید مسئلەسی ایچون بزه خیرلی اولمایەجقدی . ایر کیچ باشمزه بر کلاه کچیرەجکی بدیهی ایدی . فی الحقیقه دها ایتالیا حربندن اول (ونیزەلوس) بولغارستانه مراجعت ایدەرك بر اتفاق عقدی تشبثنده بولونمش ایدی ؛ بناءً علیه ، هیچ اولمازسه ، ایتالیا حربی اثناسنده موقت اویوشمەلر قبیلندن کریده مقابل یونان ایله عقد اتفاق ایدیله بیلیردی . خایر ، بز هر کسه قارشی

[*] (بحریەیه اهمیت ویرمەمك) بحثنه مراجعت .

میدان اوقودق .. حالبوکه قوتمز ، یالکز پهلوانلقدن باشقه بر شی دکلدی؛ فقط بز بونی ادراك ایتمه‌یوردق ؛ وکندمزی پك قوی ظن ایدییوردق ...

ایشته کورولیورکه دیپلوماتلرمز، بوقدر دلائل قارشیسنده بالقان اتفاقنی نه منع ونه کشف ایده‌مدیلر . سیاست مالیه‌ده اولدیغی کبی سیاست خارجیه‌ده‌ده تجربه‌سزلك هر طرفده حکمسوردی. ظن ایتمیه‌لم که یالکز عسکرلر روم ایلی فلاکتندن مسئولدرلر ؛ مأمورین مالیه وخارجیه‌مزده بو فلاکتده اهمال وتسیبلریله ذی مدخلدرلر . اردو وظیفه‌سنده نه‌قدر جهالت وتجربه‌سزلك کوستردیسه سیاست مالیه وخارجیه‌دخی اودرجه‌ده مدافعهٔ وطنه تماس ایدن وظیفه‌سنده لاقیدی وبصیرتسزلك کوسترمشدر .

پایتختده حکومت ایله مجلس مبعوثان آره‌سنده‌کی جدال آرتق ، بر صفحهٔ جدیده‌یه کیرمشدی : نهایت حکومت مقصدینه نائل اولارق مجلس مبعوثانی فسخه موفق اولدی . ١٣٢٨ سنه‌سی بدایتنده انتخابات جدیده‌یه باشلاندی . ینه داخلی مسائل اقدم امور حکومت عد ایدیلیور ومهالك خارجیه‌یه اهمیت ویریلمه‌یوردی .

ایتالیا طرابلسده ساحلدن ایلری کیده‌مه‌ینجه بزی صلحه اجبار ایچون تجاوزینی آطه‌لر دکزینه‌ده ایصال ایلدی . حالا حکومت عثمانیه ایتالیا ایله سریع بر مصالحه‌یه راضی اولمایوردی.

آطه‌لر برر ایکیشر ایتالیانلرك ألنه دوشدی . . زیانی یوق . . انتخابات جدیده‌ده اکثریت مطلقه‌یی تأمین ایتمك دها مهم مسئله ... هرطرفده پروپاغاندالر ... مع التأسف بعض کزیده ضابطلرمزده بو سیاسی پروپاغاندالره اشتراك ایتدیریله‌رك انتخابات جدیده‌ده تأمین موفقیته چالیشدیلر .

بر دولت معظمه ایله حرب ایدرکن، وضعیت عسکریه و مالیه‌مز بر بحران کچیریرکن بوتون داخلی مسائلك تسکینی اقتضا ایدر؛ بز بالعکس الك وخیم بر مسئلهٔ داخلیه‌یی حله قالقدق. مخالفلری ازه‌رك همان تماميله کندی طرفدارلرمزدن مرکب بر مجلس مبعوثان تشکیل ایتمکله اوغراشیورز. بو یوزدن مملکتده‌نه کبی بحرانلر تولد ایدر ؟ بو صورتله ظهور ایده‌جك مشکلات داخلیه ایله اوغراشمق ایچون وضعیت خارجیه مساعدمیدر؟ بو نقطه‌لر اصلا دوشونولمیوردی . .

نهایت انتخاباتك قسم اعظمی بیتیور ؛ صانکه مجلس مبعوثانی طوپلامق غایت مستعجل بر مجبوریت وطنیه ایمش کبی انتخاباتك انتهاسی بکله‌نمه‌یه‌رك مجلس مبعوثان آچیلیور ؛ مخالفلر غایت آز؛ اعلا . . . فقط آرناوودلق انتخاباتی یاری یولده بیراقلمش . اوراده مخالف مبعوثلرك دیشلیلری پك کسکین ... اکثریسی ادبسزلکده یکتا ... یکیدن مبعوث اولمازلرسه بر عصیان ظهوری محتمل . نه موقع اقتدارده‌کی فرقه بر آز فداکارلق ایده‌رك بونلرك مبعوث اولمالرینه رضا کوستریيور ؛ نه مخالفلر

ایجابات حمیتی نظر دقته آلارق مملکتدەشورش ایقاعندن حذر ایدییور . احتراص هرایکی طرفك کوزینی قارارتمش..مسائل خارجیه اصلا دوشونولمیور .. مخالفلر جاهل آرناوودلری درلو درلو اغفال ایدرك حکومته قارشی عصیان ایتدیرییورلر.عصیان درعقب توسع ایدییور . وشمالی ارناوودلق ، بالخاصه پرشتنه جواری فوران ایچنده قالیور . بر طرفدن حکومت سبب ویرمکله مهم بر خطای سیاسی یاپیور ؛ دیکر طرفدن مخالفلر وضعیت خارجیەیی دوشونمەیەرك صرف منافع شخصیه ایچون جاهل خلقی آیاقلاندرمقدن چکنمەیورلر ؛ بوکا خیانت‌وطندن باشقه بر معنا ویریلەمز . ذاتاً بو عصیانده صرب پارەسیده ایجه رول اوینامشدی . ادریس صفرك بالقان حربی اثناسنده صربلر طرفدن ناصل آلقیشلاندیغی کورولدی . پرشتنەلی حسن بك‌وسائرەعجبا شیمدی اسقوپچینایەمی اعضا اولەجقلر؟.. مبعوث اولامادم دییه خلقی عصیان ایتدیرمك موافق حمیت وانسانیتمیدر ؟...

حکومت بو عصیانی تسکین ایچون عسکر سوقنه قیام ایدییور ؛ بالطبع بو خطا اوستنه خطادر ؛ کرچه بر آووچ سبکمغزانك قازغان قالدیرماسنه قارشی بویون اکمك هیچ بر زمان موافق دکلدر . حکومت بویله شیلره قارشی اظهار عجز ومسکنت ایدرك بونلرك ألنده بازیچه اولمامالیدر ؛ فقط مهالك خارجیه موضوع بحث اولدیغی زمان وسائط صلحیه

ایله ایشی یاتیشدیرمغه چالیشمق ویاخود موقةً موقع اقتداری باشقه بر قابینه‌یه ترك ایدرك کندینی فدا صورتیله سلامت‌وطنی تأمین ایتمك لازمدر . آرناوودلغه عسکر سوقی شبهه‌سز فنا اولان وضعیت عسکریه‌مزی بر قات دها بوزاجقدی ؛ برمهم قوهٔ عسکریه یمنده وجوارنده حال حضریسیله تأدیب عصاته مأمور ؛ بونلر بر حرب ایچون الدن چیقمش ایدی . دیگر مهم برقوتی‌ده آرناوودلره قارشی سوق ایدرك ایچندن قولای قولای چیقیلماز برکریوه‌یه صوقمق اونلری‌ده بر حربه قارشی درعقب قابل استعمال برحالدن‌چیقارمق دیمکدر . بزده‌اوته‌دن بری عادتدر : داخلی شورشلره قارشی شکل حضریسیله عسکر سوق ایدرز . حالبوکه بونك بر سفربرلك وقوعنده نه وخیم قاریشقلقلری مؤدی اولاجغنی رجال عسکریه‌مز ادراك ایده‌میوردی . ایشته برنجی فرقه‌نك بوتون بالقان حربنده‌کی حال پریشانیسی بوکا بر مثال بلیغدر [*] .

شیمدی مسائل داخلیه بوس بوتون وخامت پیدا ایتمش ایدی ؛ آرتق (عثمانلی ـ ایتالیان) حربی موضوع بحث اولمایوردی ؛ هرکس ، خلق ، مأمورین ، عسکرلر ورجال حکومت آرناوودلقله مشغول اولیورلردی . حتی ممالك اجنبیه‌ده‌کی سفرامز بیله وظیفه‌لرینی اونودارق باشلرینی شمالی آرناوودلغه ، بش آلتی‌آی صوکرا مسکین صربلرك آیاقلری

[*] (استحضارات عسکریه‌ده‌کی نقصان) بحثنه مراجعت

آلتنده پك ذليلانه چيكنەنن پرشتنه صحرالرينه چويرمشلردی.

بواثناده ، بولغارستانله يونان اتفاق مذاكراتنی بيتيرەرك ١٦ مايس ١٣٢٩ تاريخنـده معاهدەيی امضالاديلر؛ ينه هپمز خارجه قارشی غفلتده ، داخلی احتراصده بردوامز ..

ايتاليانلر ازمير جوارينه عسكر چيقاراجقلرينی ، چاناق قلعه بوغازينی ضبط واستانبوله كلهجكلرينیمقام تهديدده اشاعه وبزی صلحه اجبار ايديورلردی . بز قهرمانلر ، حالا كور كورينه عناده دوام ايديورز. حال بوكه طرابلسده (ظانظور) محاربەسیاولمش؛ ايتاليانلر بزمكيلری ترك موضعه مجبورايتمشلر وجبخانەمزك همانكافەسنی ياقمشلردی. بوندن صوكرا طرابلس جهتنده اوزون اوزادیيه مقاومته پك كووەنەمزدك . اگر ايتاليانلر (ظانظور) محاربەسـندن صوكرا درعقب تعرضی حركاته دوام ايتسـەيديلر ، مقاومت امكانی يوقدی . گرچه بنغازی جهتنـده دها ايی مقاومت ايديليوردی ؛ فقط بوتون بو مقاومتلر ، بوفداكارلقلر طرابلسی ايتاليانلردن قورتارمغه كافی دكلدی. ايركچ طرابلسی فدايه مجبور ايدك. باری وطنك سائرجهتدەكی اسباب مقاومتنكزوال بولماسنه ميدان ويرمەيەلم، وناموس عسكريمز قورتولمشاولديغندن نسبةً مساعد برمصالحه ايله شو نتيجەسز حربی بيتيرەلم . خاير ، مقاومت . . داخل سياستدەده شدت احتراص ....

ازميرده قونسـولوسلردن بری آيدين واليسنه ايتاليانلرك

او حوالی‌یه عسکر چیقاراجقلرینی وبو مقصدله ایتالیاده مهم تدارکات یاپیلدیغنی سویلر... دیگر طرفدن عادتا حربیه نظارتی مشاوری صفتنی طاقینمش براجنبی آتاشه میلیتری آرتق ایتالیانلرله آنا وطنده‌ده چارپیشیلاجغنی، شیمدی هرایکی اردونك قیمت حقیقیه‌سی میدانه چیقاجغنی بیان ایدر .. بوتون بو استخبارات آژانسلرك اشاعاتیله توافق ایدییور . . او حالده همان ازمیر وچناق قلعه حوالیسنه بر اردو سوقنه قرار ویریلیور . . بو نه عظیم وقوی الشکیمه بر دولتدر که، هرطرفده متعدد اردولری داخلی وخارجی دشمنلرله چارپیشدیغی حالده ینه شوکت وعظمتی باقیدر... همان ردیفلر طوپلانیور؛ حزیران ابتداسنده ازمیر وچاناق قلعه حوالیسنده اوتوزر قرقر بیك کیشیلك بر اردو تجمع ایدییور .

دیگر طرفدن آرناوودلق مصادمه‌سی بردوام . مخالفلر، یاپدقلری خیانتلر یتیشمه‌یورمش کبی، شیمدی‌ده حکومتك اولی‌الامرك اوامرینه تبعیتله آرناوودلری تأدیب ایچون کیدن عسکرلره زهر القاسنه باشلایورلر : برنجی فرقه ضابطانندن بر قسم عظیمنی اغفال ایدرك (آرناوودلرك مطالبی محقدر؛ بز بو وطنداشلرمزه قارشی سلاح آتمایز) مدعاسنی درمیانه سوق ایدییورلر . ایشته اردو ایچنده هرج ومرج تظاهر ایتدی؛ ذاتاً تعلیم وتربیهٔ عسکریه یوق ایدی؛ شمدی برده اطاعت انضباط ومختل اولدی . لعنت مسببلره ! . . صد هزار تأسف

اغفال اولوناندره ! . .

عینی زمانده استانبولده وازمیرده‌کی ضابطانك بر قسمی اغفال اولونارق بونلرده بعض مدعیاتله اورتایه چیقدیلر . شمدی آرتق دشمنلرمز کمال ممنونیتله صیریتیورلر ؛ وقازغانه قویدقلری آشك قوام زمانانك تقربنی کورمکدن پك محظوظ اولیورلردی . .

آوستریاوفرانسه‌حکومتلری ١٣٢٨ سنه‌سی مایس وحزیران آیلرنده بالقان حکومتلرینك اتفاق عقدایتدکلرینی، وضعیتمزك وخامتنی ، ایتالیا ایله سریعاً صلح عقد ایدیلمسنی بزه توصیه ایتدیلر ؛ فقط بز طریق احتراصده او قدر ایلرله‌مشدك که کری چکیلمك پك کوچدی . کوزلرمز بولانمش ومهالك خارجیه‌یی کورمیور ایدك . کوسترنلرده اینانمیوردق . ایتالیا ایله اسویچره‌ده باشلامش اولان خفی مذاکرات صلحیه‌ده استغنا کارانه حرکت ایدییوردق. بومذاکرات صوك درجه‌ده بطی جریان ایدییوردی. کویاطرابلسی ویریرسه‌ك عرب قومی عصیان ایده‌جکمش .. حالبوکه الده فرانسه‌نك اخطاری کبی واضح برسبب وارایکن هیچ کیمسه‌نك اتهامه حقی یوقایدی.

بریاندن چاناق قلعه و ازمیرده ، حتی سوریه سواحلنده ایتالیانك تجاوزینه قارشی حاضرلانیوردق . دیکر طرفدن بالقان‌حکومتلرینك‌اتفاقی‌اخبارایدیلیور. ایشته‌وضعیت‌خارجیه‌نك بویله الك بحرانلی بر زماننده بیله سیاست داخلیه‌ده فداکارلق

ایده‌مدك؛ ینه آرناوودلقده‌كی جنكه دوام و بریاندن تازه‌عسكر سوقنه تشبث ایلدك. شو صورتله وخامت احوال تزییدووضعیت عسكریه‌مزك فنالغی تشدید ایدیلدی . باقیكز فرانسه رئیس جمهوری اولان موسیو پووانقاره دها هنوز باش‌وكیل وخارجیه ناظری ایكن ۱۳۲۸ سنه‌سی تشرین ثانیسنده فرانسه مجلس مبعوثاننده نه سویلدی : «اوزون مدتدنبری بالقانلرده مشكلات «وخیمه ظهورندن اندیشه ایدییوردق. كچن كانون ثانیدنبری‌اوروپانك «ایركیج شرقده مصادف اوله‌جغی بعض احتمالات حقنده روسیه ایله «مذاكراتده بولنمقده‌ایدك. روسیه حكومتی دها اوزماندنبری‌بالقانلرده «استاتوقونك محافظه‌سی اساسنه صادق قاله‌جغنه دائر تأمینات اعطا «ایلمشدی ؛ فقط ایتالیا ایله حربك دوامی، قره‌طاغ حدود حادثاتی ، «آرناوودلق عصیانی و اصلاحاتك تطبیقنده‌كی تأخر صلحك دوامنی «كیتدكجه اشكال ایلمكده ایدی .

«نیسان ابتدالرنده بلغارستان وصربستانك آره‌لرنده بر معاهده‌نامه «عقد ایلدكلرینی خبر آلدق . بلغارستان ایله یونانستان بیننده براتحاد «حصولی‌ایچون مذاكراته دوام‌ایدلدیكنی دخی دیكر طرفدن‌اوكرندك. «بو ائتلافك ماهیتی حقنده خبر آله‌مامش اولقله برابر یكیدن تهلكه‌لر «عرض ایده‌جك برماهیتده كوروندی. بالآخره بونی بتون وضوحی «ایله خبر آلنجه براختلاف احتمالاتنی دها ایی تقدیر ایتدك. برچوق «دفعه‌لر وحقیقی برحس دوستانه ایله حكومت‌عثمانیه‌یه مراجعت‌ایتدك. «بو وضعیتك تهلكه‌لرینی ایضاح ایلدك . ایتالیا ایله صلح عقدینی‌تسریع «ایتمسنی ، اصلاحاتك سرعتله تطبیقنی توصیه ایتدك؛ فقط كونلر كچیور، احوال دها زیاده تهدید آمیز اختلاطات عرض ایلیوردی .»

بوواضح اخطار قارشیسنده بالقان اتفاقنك بوزولماسی ایچون هیچ برتدبیر اتخاذ ایدیلمدی ؛ مثلا یونانستانه كرید

خصوصنده مساعده‌کارلق ابراز ایده‌رك اونك دكل بیطر فلغنی، بزم ایله اتفاقنی بیله تأمین ایتمك قابلدی. ناصل که، بولغارستان رومانیایه حدود تصحیحاتی وعد ایدرك بیطر فلغنی تأمین ایتمشدی؛ فقط بزم قوف غرورمز بویله شیلری ذل، تنزل عد ایدر... بونلر دیپلوماتلقدر؛ فقط بزده اودیپلوماتلر... حکومت آدملری ایچون اك بویوك خاصه دوراندیشلکدر؛ بر آتی بعیده‌ده وقوعی محتمل هردرلو مهالکی ذکا ومعلوماتی سایه‌سنده کوردرك دها اول تدابیر لازمه اتخاذ ایتمك اقتضا ایدر؛ پك چوق سنه‌لردنصوکرا محسناتی کوروله‌جك موادی دهاشیمدیدن فرق وادراك ایده‌رك حاضرلق کورمك لازمدر. یوقسه کونی کونه یاشامق، آنجق ذکا واقتداری بسیط اولان علی العاده انسانلره یاقیشیر؛ امور حکومت مسؤلیتنی دوش تحمله آلمق قولای برشی دکلدر.

سیاسی منازعاته اردونی آلت اتخاذ ایتمك نهایت نتیجهٔ مضردسنی کوستردی: استانبولده و ازمیرده وظائف اصلیه‌سنی اونودان برطاقم ضابطان ادعالرینی ایلری واردیردیلر؛ آرناوودلقده‌کی عسکرك برقسمی ایله آرناوودلر اویوشدیلر؛ مناستر وسائرده‌ده بعض ضابطان حکومته قارشی مخالف سیاسی ادعالرله داغه چیقدیلر. وجبراً انتخاب ایدیلن مبعوثلری قبول ایده‌میه‌جکلرینی بیان ومجلس مبعوثانك فسخنی طلب ایتدیلر. شو صورتله اردویه تفرقه کیرمش اولدی. نهایت قابینه استعفایه

مجبور اولدی . مخالف فرقه‌یه متمایل برقابینه موقع اقتداره کلدی . اوده احوال داخلیه‌یی تسکین ایچون مجلس مبعوثانی فسخ ایتمکه قالقدی . مبعوثلر تمرد ایتدیلر؛ کویا که کرهٔ ارض اوزرنده یالکز حکومت عثمانیه واردر؛ کویا که بو حکومته هیچ خارجی تهلکه ایراث مضرت ایده‌مز؛ بناءً علیه داخلی جنکلرمزه دوام ایچون هیچ براندیشه‌یه لزوم یوقدر .....

بو مجادلاتده علاقه‌دار اولان هیچ بر انسان، قفاسنی اللری آراسنه آلوب‌ده ممالك خارجیه‌یی دوشونمه‌دی ؛ ادعاسندن ، احتراصندن ، منافع شخصیه‌سندن برپارچه فدا کارلق ایده‌رك وطنی قورتارمغی واحتراصلرینی، حتی انتقاملرینی باشقه بر آسوده زمانه صاقلامغی تأمل ایتمه‌دی .

مبعوثلر مبعوثلقدن واز کچمه‌دیلر ؛ حکومت اصرار ایتدی . نهایت پادشاهك فسخ اراده‌سنه قارشی بیله اثار طغیان کوستره‌رك فسخی قبول ایتمه‌دیلر . واعالرنجه تعطیل مذاکرات ایتدیلر ؛ فقط حقیقتده مجلس فسخ اولونمشدی .

بز بومدهش داخلی بحرانلری تولید وادامه ایدرکن خارجده ایتالیا ایله حرب دوام ایدییوردی ؛ ازمیرده وچناق قلعه‌ده ایکی اردو هر کون دشمنك تجاوزینه انتظار ایدییوردی . حتی بر کیجه دشمن چاناق قلعه بوغازینه بر طورپیدو بوط هجومی یاپمشدی . ایتالیا ایله حربك دوامی حسبیله یمنده‌کی قطعات جلب ایدیله‌مه‌مشدی ؛ وضعیت مالیه وعسکریه‌مز کیتدکجه

فنالاشیوردی . دونما متمادیاً استیم اوزرنده دورمق ، تعمیر ایدیله‌مه‌مك حسبیله خراب اولیور وقیمت حربیه‌سنی تدریجاً غائب ایدییوردی .

بالقان حکومات صغیره‌سی آرتق اك مساعد زمانك حلول ایتدیکنه قانع اولدیلر . او زمانه قدر آرالرنده عقد ایدیلن اتفاقلر ظاهراً تدافعی بر مقصد اوزرینه مؤسس ایدی ؛ فقط دشمن مشترکك داخلاً وخارجاً زبون بر حاله کلمسی بوتون احتراصلری میدانه چیقاردی ؛ شیمدی بولغار قرالنك کوزی اوکنده عثمانلی اردوسنك سریعاً مغلوبیتی ، ماکدونیانك متفقین عسکری طرفندن استیلاسی ، نهایت بولغار بایراغنك آطه‌لر دکزی کنارنده تموجی وسائره برر برر کچید رسمی یاپیور ایدی . تردد له فرصت غائب ایتمه‌یرك همان ماکدونیاده بومبالری پاطلاتدی . دینامیتلر اهل اسلامك زیاده تعصبلرینی تحریك ایده‌جك یرلره جامعلره وضع اولوندیغندن درحال بولغارلرك امیدلری حصول بولدی ؛ بومبا پاطلایان یرده بولغار اهالی مسلملرك تعرضنه دوچار اولدیلر . بونك اوزرینه رسمی بر فریاد قوپدی . دیکر طرفدن بولغارستان همان متفقلرینه مراجعت ایده‌رك ترکیا علیهنه مشترکاً حرب ایتمکی وقتی ایچنده یوزن ماکدونیایی تخلیص ایله‌مکی تکلیف ایتدی ؛ ۱۳ آغستوس ۱۳۲۸ تاریخنده بالقان حربنك اجراسی قرارکیر اولدی . جغرافیا وضعیتی بولغار وصرب اردولرینك متحداً

حركتنی استلزام ایده‌جکندن ایکی مملکتك ارکان حرب رئیسلری آغستوس وایلول آیلرنده بر قاچ دفعه بیرله‌شه‌رك مشترك حرب پلانی احضار وتنظیم ایتدیلر . بو سیاسی حاضرلقلر اثناسنده اردوده یقینده اجرا ایده‌جکی حربه حاضرنیوردی . اوچنجی اردو مفتشلکنی تشکیل ایدن بولغار قطعاتی بالآخره باباجغی قرقکلیسا تعرضنه حاضرلق اولمق اوزره شمنی قلعه‌سی اطرافنده بر قلعه مانوره‌سی یاپمقده ایدی . جنرال رادقو دیمتریه‌ف شیمدیدن کندیسنی وعسکرینی ادمانه قوشیوردی .

تموز نهایتنده آوستریا بالقانلرده‌کی تشوشاتی وبزم غافلانه حرکتلرمزی کوره‌رك ایشلك اوکنی آلمق اوزره بزه ماکدونیاده اصلاحات یاپمقلغمزی و ۱۸۸۸ پروژه‌سنك موقع تطبیقه وضعنی نیم رسمی اوله‌رق توصیه ایتدی . عینی زمانده دول معظمه‌یه‌ده مراجعت ایده‌رك باب عالی وبالقان حکوماتی نزدنده بر تشبث مشترك اجراسنی تکلیف ایتدی .

بو خصوصه دائر بالآخره موسیو پووانقاره ۱۳۲۸ سنه‌سی تشرین ثانیسنده فرانسه مجلس مبعوثانده ایراد ایتدیکی نطقده شو ایضاحاتی ویرمشدی :

(اوننجی) اغستوسك ۱٤ نجی کونی روسیه‌ده بولندیغم ، بتون اوروپانی علاقه‌دار ایدن مسائل حقنده یکیدن موسیو ساسانوف ایله کورشدیکم اثناده قونت برختولد تکلیف معلومنی سرد ایلدی . ویانه قابینه‌سی خصوصات آتیه ایچون کندیسی ایله اجرای مذاکراته حاضر اولوب اولدیغنی دول معظمه‌دن صوریوردی .

١ — بالقان اقوامنه پك مشروع اوله‌رق طلب ایتدكلری تأميناتی اعطا ایده بیله‌جك اولان تدریجی بر عدم مركزیت تطبیقی ایچون باب عالی‌یه نصایح اجراسی .

٢ — بو سیاستك نتیجه‌سنه مصلحانه بر صورتده انتظار ایتملری ایچون بالقان حكومتی نزدنده اجرای تشبثاتده بولنلمسی .

بو صرده غیبوبتم حسبیله موسیو بریيان فرانسه نامنه اوله‌رق بو تكلیفی كمال دقتله تدقیق ایلدیكمزی اخبار ایتدی . فرانسه‌نك شرقده‌كی سیاستی باشلیجه صلح ومسالمت عمومیه‌نك واستاتوقونك بقاسی خصوصلرینه معطوف اولدیغنی ، بو خصوصده ویانه قابینه‌سی ایله عینی فكرده بولنمقدن ممنونیت حس ایتدیكنی علاوةً بیلدیردی .

تلغرافله وقوع بولان اخبار اوزرینه موسیو بریيانك ویردیكی جوابی تأیید ایتدم . پترسبورغ قابینه‌سی‌ده بو زمینده ائتلافجویانه بر جواب ویردی . فقط احوال اوقدر سرعتله جریان ایلیوردی كه دولتلر بر ائتلاف حصوله كتیرنجه‌یه قدر بالقانلرده هیجان آرتدی واندیشه بخش بر درجه‌یه واصل اولدی .

تقرب ایدن مخاطره قارشیسنده فرانسه حكومتی صوفیه، بلغراد، آتنه وچتینه‌یه وصایا اعطاسی ایله برلكده بالقانلرده اصلاحات عاجله اجراسنی باب‌عالی‌یه توصیه ایچون اوروپا طرفندن تشبثاتده بولنلمسی ایجاب ایتدیكنی تدبیر ایتدی . ایلول ابتداسنده بر آهنك عمومی تأمینی ایچون توسل ایدیله‌جك وسائط حقنده متفق دوستلرمز ایله تعاطئ افكار ایتدك .

فقط (افرنجی) ایلولك اوتوز برنجی كونی بلغار ، صرب یونان اردولری سفربرلكه باشلادی . ایرتسی كونی باب عالیده عینی اثره اقتفا ایتدی .

موسیو ساسانوفك پارسده اثنای اقامتنده موی الیه ایله متحداً صلح ومسالمت ایچون صوك بر غیرت صرفنه قرار ویردم . دولتلره بر تكلیف درمیان ایتدك . بو تكلیف تعدیلاتدن صوكره نهایت بو

شکلده قرار قیلدی : روسیه ، آوستریا اوروپا نامنه اوله‌رق دولتلرك صلح ومسالمتی اخلال ایده‌جك حركاتی تقبیح ایله‌كلرینی وبرلین عهد نامه‌سی ۲۳ نجی ماده‌سنه استناد ایده‌رك اصلاحات اجراسنی درعهده ایلیه‌جكلرینی ، اساساً بو اصلاحات تمامیت ملكیهٔ عثمانیه ایراث خلل ایتمدیكنی ، نهایت استاتوقوده حربدن صوكره تعدیلاته مساعده اولنمیه‌جغنی بالقان دولتلرینه تبلیغه مأمور اولدیلر .

یكی قابینه‌ده اقتدار سیاسیسی متواتر بر ذات خارجیه نظارتنی درعهده ایتمش ایدی .

بوندن باشقه بر بیر سیاستده قابینه‌نك سیاست داخلیه وخارجیه‌سنی تدویر ایدییوردی؛ فقط بو زواللی وطنك اوته‌دن بری دیپلوماتلردن نصیبی یوقدر ؛ بویكی قابینه‌ده اویله بر غفلت سیاسیه كوستردی كه اسكیلرینه رحمت اوقوتدی :

بالقان بحرانی آرتق تماميله معلوم ... بینمزده پاطلایان بومبالر براختلاف مسلحتك پیشدارلری ... اوروپانك نصایح و اخطاراتی ایقاض ایچون كافی ... بوكا رغماً ینه سرسملك .. وضعیت سیاسیه‌ده بر وخامت كورمیور و ایتالیا حربی بهانه‌سیله طوپلانمش اولان آلتمش یتمش بیك كشینك وبالخاصه ۳۲٤ و ۳۲٥ لی افراد موظفه‌نك دفعةً ترخیصنه قرار ویرییور . زهی غفلت !.. ایتالیا حربی مناسبتیله ۳۲٤ لی افراد ۳۲۷ سنه‌سنده ترخیص ایدیله‌یه‌رك برسنه‌دن بری سلاح آلتنده ابقا ایدیلمش ایدی . ۳۲۸ سنه‌سی ایلولنده‌ده ۳۲٥ لی افرادك ترخیص زمانی كلمشدی . وضعیت سیاسیه مبهم كوروتجه استبدال ایدیله‌جك

افرادی ترخیص ایتمه‌مك اوته‌دن بری هرمملکتده نادتدر ؛ وبو عادت بزم مملکتمزده ، بزم اردومزده پك معروفدر . بالآخره آوستریا و روسیه دولتلری‌ده بالقان حربی اثناسنده حاصل اولان کرکینلك مناسبتیله صوك سنه افرادینی ترخیص ایتمه‌مشلر وحتی بعض افراد احتیاطیه‌یی سلاح آلتنه آلارق قطعاتك موجودلرینی قابارتمشلردر .

ایشته یکی موقع اقتداره کلن ماهر دیپلوماتلرده وضعیت سیاسیه‌یی ادراك ایده‌مه‌یرك یکی قابینه‌نك بویله بویوك برخطا ایشله‌مسنه سبب اولدیلر . وکلای سائره‌نك‌ده غفلتلرینه ، عدم ادراکلرینه دییه‌جك یوق .. ایشته اردونك ، ذاتاً مسلسل خطالرله آزالمش اولان قابلیت حربیه‌سنه وورولان الك صوك ومهم ضربه‌ده بودر .

بوخطایی برقاچ کون صوکرا آکلادیلر ؛ ونتایج مضره‌سنك اوکنی آلمق ایسته‌دیلر : تعلیم مقصدیله تکمیل روم ایلیده‌کی ایکنجی صنف ردیف فرقه‌لرینی سلاح آلتنه چاغیردیلر ؛ فقط بوتدبیرك تلافیٔ مافات ایده‌مه‌یه‌جکی آشکاردر . بالعکس فرصت جو اولان دشمنلرمزك ۱۷ ایلولده عمومی سفربرلك اعلان ایتمه‌سنه سبب اولدیلر .

بزده برکون صوکرا بالمجبوریه سفربرلك اعلان ایتدك . شو صورتله باشمزده قوپاجق فورطنه‌یی کندی الْمزله تسریع ایتدك . ایتالیا ایله آلتی آیدن بری استغناکارانه اداره ایدیلن

صلح مذاکراتنی همان تسریع ایده‌رك ایکی هفته‌ده مصالحه‌یه مجبور قالدق !...

دها آغستوس آیی ظرفنده یونان حکومتی، کرید مسئله‌سنك کندی لهنده حلنه موافقت شرطیله بیطرفلغنی بزه تکلیف ایتمش ایدی ؛ فقط بز بونی‌ده خودبینانه بر غرورله رد ایله‌مشدك ؛ بالآخره سفربرلك اثناسنده تکلیف مذکوره موافقت ایده‌رك یونانی هیئت متفقه‌دن آییرمق ایسته‌دك ایسه‌ده پك کیچ قالمشدق: یونان ، متفقلرندن آرتق آیریلامایاجغنی بیلدیردی .

ایشته کورولیورکه بولغار قرالی فردیناندك (خارقه) دییه تلقیب ایتدیکی (۱۹۱۲=۱۳۲۸) سنه‌سی حقیقةً خوراق ایله مالیدر. اوزمانه‌قدر ممکن کورلمه‌ین بالقان اتفاقی اوقدر سرعتله تأسس وتقرر ایتدی‌که بوحاله فردیناند بیله شاشمشدر . بوکا یکانه سبب ، بزم ایتالیا حربنك ابتداسندن انتهاسنه ، بالقان حربنه قدر همان بلافاصله ارتکاب ایتدیکمز سیاسی خطالردر. هانیا دشمنلرمزه میال براجنبی‌مأمور امور معظمهٔ دولتی اداره ایتسه‌یدی ، بزه آنجق بوقدر فنالق ایده‌بیلیردی ...

۲

استحضارات عسكريه‌ده‌كی نقصان

دور استبداددن میراث قالان اردونك قیمت حربیه‌سی پك دون ایدی : تعلیم وتربیه همان هیچ یوق ایدی ؛ افرادك تعلیمی همان یاناشیق نظامده حركاته منحصردی ؛ نه انداختلر ونه خدمات سفریه عملیاتلری یاپیلماز ایدی . ضابطانك تعلیم وتربیه‌سی اساساً اردوده مجهول ایدی . بالطبع قوماندا هیئتی هیچ موجود دكلدی .

یالكز پیاده وطوپچی اسلحه‌سی سوز كوتورمیه‌جك درجه‌ده ایی ایدی؛ هرایكیسی‌ده الك صوك ترقیاته موافق ایدیلر. كرچه سریع آتشلی صحرا طوپلری تكمیل طوپچی آلایلرینه ویریله‌مه‌مش ایدی ؛ فقط هنوز یكی تكمل ایتمش اولان بو سلاح تدریجاً اردویه ادخال اولونیوردی .

اوزمان ایش باشنده اولان اركان عسكریه‌نك اكثریسنك عسكرلكده‌كی اختصاصلری اونیفورمه‌طاشیمقدن عبارت ایدی؛ بناءً علیه قابلیت حربیه‌نك، قیمت حربیه‌نك نه‌صورتله اكتساب وتزیید اولوناجغنی ادراك ایده‌میورلردی؛ هیچ دوشونولمیوردی كه ، طوپلر، تفنكلر جامد بر ر ماكنه‌در؛ حربده موفقیتی بو ماكنه‌لر كندی كندیلرینه قازانمازلر؛ آنجق بونلری حسن

استعمال ایتمكی بیلیر انسانلر، تعلیم وتربیه كورمش عسكرلرله موفقیت قازانیلیر ...

ردیف قطعاتی تعلیم مقصدیله اصلا سلاح آلتنه دعوت اولونمادقلرندن اونیفورمه‌لی بر كروهدن، موظف قطعات ایسه آنجق منتظماً دورمغی ویورومكی بیلیر دوزكونجه بر هیئتدن عبارت ایدیلر . ضابطانك مهم بر قسمی شو طرزده سلاح آلتنده وقت كچیره‌ن افرادمیانندن تفریق ونصب اولونیوردی؛ دیكری ایسه كندی حیات عسكریه‌لرینه نسبةً اك یوكسك سویهٔ معلوماتی مكتب حربیه‌دن دیپلوما آلدیغی زمان حائز اولوب بو تاریخدن اعتباراً سنه‌لر كچدكجه اهلیت عسكریه‌لرینی برسرعت متزایده‌ایله غائب‌ایتمكده ایدیلر. اركان‌حربیه ضابطانی آنجق اونیفورمه‌لی بورو مأموری مرتبه‌سنده ایدیلر . بوندن باشقه عسكر چیپلاق وده‌پولر بوش ایدی .

ایشته ١٣٢٤ انقلابنی متعاقب شانلی اردو بوحالده ایدی . فردای انقلابده عموم ملت اردویی اصلاح و تنظیم خصوصنده متفق ایدی. مقام اقتداره كچنلرك همان یكانه مشغله‌سنی بومسئله تشكیل ایدییوردی؛ فقط براردونك تنسیق دوری اك خفیف زمانی اولدیغندن احوال سیاسیه‌نك امنیت كسب ایتمه‌سنه انتظاراً تنسیقات پروژه‌لری ، حاضرلقلری یاپیلمغه باشلاندی ؛ وعقلی ایره‌ن ضابطان قومانداسنده‌كی قطعاتده تعلیم وتربیه‌یه جداً بویوك برخواهش وغیرتله بدأ ایتدیلر .

چوق سورمدی؛ ۳۱ مارت ۱۳۲۵ وقعه‌سی اردوده مهم بر صدمه تاثیرینی اجرا ایتدی . شو عصیانك تسکینی ، وقعهٔ خلع ، عصیان مؤثرلرینك تأدیبی ، تصفیهٔ رتب ، آرناوودلق وحوران اغتشاشلرینك تسکینی کبی بربرینی ولی ایدن وقایع اردونك انظار دقتنی تعلیم وتربیه‌یه کیتجه‌لی کونزلی دوام ایده‌رك قیمت حربیه‌یی تزیید ایتمك جهتندن انحراف ایتدیردی .

ذاتاً چالیشانلر کندی حمیت و وطنپرورانه‌لری سائقه‌سیله چالیشیورلردی؛ بونلرك برقسمی بردرجه‌یه قدر صاحب وقوف اولدقلرندن غیرتلرندن جداً ثمرهٔ مفیده حاصل اولیوردی . دیکر برقسمنك اقتدارلری مفقوداولدیغندن طریق سعی حسن انتخاب ایده‌میورلردی ؛ کندیلرینه دلالت ایدنلرده پك آز ایدی ..

کرچه کوچوك ضابط مکتبلری ، ضابطان تعلیمگاهلری کبی اردونك سویهٔ عرفانی تزییده مدارمؤسسات علمیه تدریجاً آچیلمقده ایدی؛ مکتب حربیه بردرجه‌یه قدر اصلاح وارکان حربیه مکتبی اسکیسنه نسبتله عادتا احیا ایدیلمش ایدی ؛ فقط بونلرك هپسی آنجق آرزولریله چالیشمق ایسته‌ینلر ایچون فائده تولید ایده‌بیلیور ایدی . حالبوکه بر هیئت اجتماعیه‌نی مساعیٔ منتظمه‌یه آلیشدیروب اوندن ایی حاصلات آلابیلمك ایچون هرکسه اصولنه توفیقاً معین بروظیفه ویره‌رك چالیشمایه اجبار ایتمك لازمدر . چالیشانلری تلطیف ، چالیشما-

يانلرى تجزيه اقتضا ايدر . هركس جداً حميتلى اولوبده كنديلكندن چاليشاماز ؛ بر قسمىده صاحب حميت وغيرت اولمقله برابر دليله ، يول كوسترنلكه محتاج اولور . اردو ، مشيردن نفره قدر اويله بر ماكنهدركه آنجق هر فردى كندى وظيفهسنى ايفا ايده بيلهجك بر اقتدار وفعاليتده اولورسه ايش كوره بيلير . كندى حالنه بيراقلمش بر جسيم هيئت هيچ بر زمانده كنديسندن مطلوب وظيفهيى ايفا ايدهمز ؛ ناصلكه كندى حالنه ترك اولونان بر باغچهده دعقب يابانى اوتلر بيتر ؛ آراده ، تك توك ، كنديلكندن نشو ونما بولان چيچكلر ، باغچهيه بر قيمت ويرهمزلر . بويله بر باغچهيه صورت عموميهده ديكنلك دينير . حال بوكه منتظماً أكيلهن ، فنا اوتلرى سوكيلوب آتيلان ، ايلرى صولاناز باغچه بر كلستان حالنه كلير . بو قاعده دنيانك هريرنده جاريدر . بوكا رغماً هيچ بر حربيه ناظرى چيقوبده « فلان شرائطى حائز اولانلر ترفيع ايدهجك ، ديكرلرى عينى حالده قالاجقلر ؛ هيچ چاليشمايانلر ، ايشه يارامايانلر تدريجاً تقاعد ويا اخراج ايديلهجك » ديهمدى ؛ وبو قاعدهيى جداً تطبيق ايچون قوتلى قونترولار وجوده كتيرهمدى . حال بوكه اردونك الك بويوك دردلرى بويوك رتبهلى ضابطانك جهالت وعطالتنده تمركز ايدييوردى . بويوك رتبهلى ضابطانى ، امرا واركانى چاليشديرمق ، بونلرك قيمت حربيهلرينى تزييد ايتمك ايچون هيچ بر شى ياپيلمهدى . قوماندا هيئتى يوق ، اركان حربيه

هیئتی وظیفه‌سنك اهلی دكل ایدی . موجود هیئتلر خاقان سابقدن یادكار قالانلردی ؛ یكی مكتبلرك محصولاتندن استفاده ایده بیلمك ایچون چوق زمان لازمدی . هم موجود اصول باقی قالدقجه یكی یتیشه‌جكلرده بر قاچ سنه صوكرا اسكیلرك حالنه كله‌جك ایدی : اسكیلرده هر حالده یكی مكتبدن چیقدقلری زمان برشی ایدیلر . اردونك دماغی اولان اركان حربیه هیئتنك اصلاحی ایچون جدی وقطعی تشبثلر اجرا ایدیلمه‌دی . موجود اركان حربلرك اقتدارلری خاقان سابق زماننده‌كی درجه‌ده قالدی . باقكز بزم اردومز ایچون بر اجنبی ضابط نه سویله‌یور [*] .

هر وقعهٔ حربیه اوچ صفحه‌یه انقسام ایدر : اداره ، اجراآت استحضارات ... بو اوچ عنصرك ، حتی اكثریا یالكز برینك قصوری ویابوس بوتون مفقودیتی عدم موفقیتی انتاجه كافیدر .

عجبا حربی اداره ، اجرا ویا احضار ایدنلردن هانكیسنه تركلرك انهزامی مسئولیتنی یوكلته‌مه‌لیدر ؟ ادارهٔ حرب خصوصنده هنوز برشی سویله‌یه‌مه‌یز ؛ اركان حربیه هیئتی تصورات وحساباتندن دها هیچ برشی اظهار ایتمه‌دی . اجرا آته كلنجه ، الده بعض شهودك جمع ایتدكلری متشتت معلوماتدن باشقه برشی یوق . فقط شوراسی هردرلو اعتراضدن آزاده‌دركه ، استحضارات تماميله صفردر .

دایلی تلغرافك مخابر عسكریسی بروجه‌آتی یازییوردی :

استانبولده‌كی محافل عسكریه ، كه افاده‌لریله بنی‌ده آلداتمشلردی ، هردرلو تخمین فوقنده تركعسكرینك شجاعتی هرشیئه تقابل ایده‌جك

---

[*] (ترك - بالقان) حربی - فرانسز قائمقامی (بوقابه‌ی) - صحیفه ۲۲۱

دییه‌رك كمال قناعتله بوتون كائناتی اغفال ایدییوردی .

فقط عسكر ایچنه كیرنجه ، سقوط خیاله اوغرادم . شبهه‌سز ، ترك عسكری ماضیده‌كی قدر غیور وجسوردر ؛ و كندیسنك خارق‌العاده قوهٔ تحملیه‌سی سایه‌سنده ساقز كوی (لوله‌بورغاز) محاربه‌سی اوچ كون امتداد ایتدی .

بوتون مسئولیت ، اساسسز بر غروره دالمش وبالقان اقوامنه قارشی حقارتدن باشقه برشی یاداتمه‌ین رجال حكومته عائد اولالیدر . بونلر ، كاغد اوزرنده بولونان كلیتلی رقملرك تفوقنه اعتماد ایتدیلر . ترك اردوسنك تشكیل ایتدیكی خارق‌العاده بلوفی تصویره مقتدر دكلم . شوكاقناعت كتیردم‌كه ، ساده هرنفریومیه بر پكسماد آلسه‌یدی ، مستولی دشمن قارشیسنده قاچمیه‌جقدی . ترك اردوسنی بو درجه مضمحل ایدن آچلقدر . ترك اردوسنده بر قاز سوروسنی بیله اداره ایده‌جك اركان حربیه هیئتی یوقدر . پاشالر ، فن حرب حاضرك الك ابتدائی قواعدینه‌ده واقف دكل كبیدرلر . وظیفه‌سنه آكاه هیچ بر اداره هیئتی ، هیچ بر نقلیه قطاری یوق . اللرنده بردمیریولی موجود ایكن ، هیئت عسكریه ، استانبولك ۱۰۰ كیلومتره اوته‌سنده بولونان بر لوایی بیله بسله‌یه‌مدی ، و شرقه مخصوص بر توكل ایله درت قول اردویی ساكنانه آچلغه ترك ایتدی ... »

شبهه‌سز مشروطیتك اعلاننددن صوكرا اردوده پك چوق شی یاپیلدی . بالخاصه اردویه پك چوق پاره‌صرف اولوندی . چیپلاق اردو الباس ایدیلدی . ده‌پولر البسه وتجهیزات ایله املا ایدیلدی ؛ فقط بونلرك كافه‌سی ظاهری اصلاحتدن معدود ایدی اصل قیمت حربیه‌نی تزیید ایده‌جك پك آز همت صرف اولوندی . اردونك روح علیلی اهتمام مخصوصه محتاج ایدی . اردو صوك درجه‌ده جاهل ایدی . هیئت

ضابطان اکثریتله جهالت وعطالتك اسیری ایدیلر. بو ناچاره‌ساز اولمغه کیمسه تشبث ایتمدی؛ کیمسه «نه ایچون چالیشمایورسکز؛ صوکرا تفیض ایده‌مزسیکز» دیمدی. کرك چالیشان، کرك چالیشمایان، کرك مقتدر، کرك جاهل عینی صبر ایله ترفیع ایتدی.

١٣٢٦ سنه‌سی صوك بهارنده ادرنه ولایتنده اجرا ایدیلن بویوك مانوورەلر، حقیقت بین اولانلرك پیش انظارنده اردونك قیمت حربیه‌سنك خاقان مخلوع زماننده‌کی درجه‌دن پك آز یوقاری چیقابیلمش اولدیغنی تجلی ایتدیرمشدی: هله طابور، آلای و دها بویوك قطعات قوماندانلرینك قطعه‌لرینی قواعد حربیه‌یه موافق صورتده سوق و اداره ایتملری اصولنك تماملی اردوسنجه هنوز مجهول قالدیغی بردفعه دها ظاهر اولمشدی؛

عینی سنه‌نك ایلك بهارنده آرناوودلقده اجرا ایدیلن حرکات عسکریه‌ده قیمت حربیه‌مزك پك آجینه‌جق حالده اولدیغنی ارائه ایتمش ایدی: کذا ١٣٢٧ سنه‌سنده ژاپونیالی متوفا مارەشال نوکی استانبوله کلدیکی زمان کاغدخانه جوارنده یاپیلان برمانوره بوتون بوتون حقیقتی اظهار ایتمشدی. اردو بونلردن عبرت آلارق همان قیمت حربیه‌نی یوکسەلتمکه چالیشه‌جق ایدی؛ فقط هرزمان اکسیك اولمایان مداحلر حقیقتی ستر ایده‌رك شانلی اردونك شوکت وعظمتندن، ترقی وتعالیسندن بحث ایده‌رك بیلمه‌یه‌رك دائما بحث ایدرلر وشو صورتله بالفعل ترقیسنه، بلا اختیار، مانع اولورلردی. نته‌کیم بالقان حربنك ایلك

هفته‌لرنده‌ده غزته‌لرمز دائما مظفریتدن دم ووروورلر وهرکون دشمن اراضیسی داخلنده حرب ایتدیکمزی حکایه ایدرك ملتی اغفال ایدرلردی. بوکبی مناسبتسز حاللر دائما کندی کندیمزی آلداتمغه وتهلکه‌یی عدم ادراکه سبب اولمشدر. وقایعی، حقایقی ستر وتأویلدن فائده چیقماز؛ ترقی وتعالی ایسته‌ین ملتلر حقایق وقایعی اولانجه چیپلاقلغیله میدانه قویارق ماضیدن عبرت آلمغه چالیشیرلر .

بزم صوڭ عصرده‌کی تاریخمزده فوق‌العاده عبرت انکیز فلاکتلر مقید اولدیغی حالده هیچ بریسی عقلمزی باشمزه طوپلایوب کندیمزی طوپارلامقلغمزه سبب اولمامشدر. هردفعه‌کی فلاکتی متعاقب اجرا ایدیلن تشبثات اصلاحیه یاریم تدبیرلردن عبارت قالمش وهیچ بریسی (ینا) فلاکتندن صوکرا پروسیانڭ ابراز ایتدیکی مساعی‌یه نظیره اولامامشدر . باری بو دفعه کوچوجك یومورجاقلرك ایندیردکلری بویوك یومروقلردن عبرت آلسه‌ق ....

مقام اقتدارده بوتون زمرهٔ سیاسیه بقاسنی اردوده‌کی طرفدارلرینڭ قوتنده آرادیغندن اردو ، (١٠ تموز ١٣٢٤) انقلابنی وجوده کتیرمك و (٣١ مارت ١٣٢٥) عصیانی تسکین ایتمك ایچون مجبوراً وبحق اشتغال ایتدیکی سیاستدن کندینی قورتارامادی ؛ اردونڭ الڭ کزیده ضابطلری اردودن انفکاك ایتدیریلدی ؛ اردوده‌کی ضابطانڭ پك چوغی وظائف عسکریه

ایله توغلدن ، قیمت حربیه‌لرینی تزییددن صرف نظر ایده‌رك سیاسی پروپاغاندالر وسائره ایله اشتغال ایتدیلر .

خلافکیر زمرهٔ سیاسیه‌ده عینی طریقی طوتدی . اردوده متقابل سیاسی جریانلر باشلادی . تعلیم میدانلرنده ضابطان ، عسکرك تعلیمنه صرف ذهن ایده‌جکلری یرده ، چاوشلر عقللرینك ایردیکی مرتبه‌ده عسکرله اوغراشدیلر و ضابطان سیاسی مباحثه‌لرله اشتغال ایتدیلر .

ظاهراً اردونك سیاستله اشتغالنه نهایت ویرلمسی ایچون صرف مساعی ایدیلیور کبی ایدی . حتی **١٣٢٦** سنه‌سی صوك بهار مانوره‌لرینك تنقیدات رسمیه‌سی بیله بونی آمر ایدی ؛ فقط بو فکرك تطبیقات فعلیه‌سی اولمادقدن باشقه بالعکس بعض تشویق آمیز معاملات غریبه بردوام قالدی . نهایت **١٣٢٨** سنه‌سی یازنده خلاصکار ضابطان نامیله مخالف برغروپك تشکلی اردونك سیاستله اشتغالنه قارشو برقانون احداثنه مجبوریت حاصل ایتدی ؛ فقط آرتق پك کچ قالمشدی ....

١٣٢٦ سنه‌سی موسم شتاسنده یمن بحرانی شدت پیدا ایتدی. اردونك قوهٔ موظفه‌سندن مهمجه برقسم ، کزیده پك چوق ضابط وبالخاصه اردونك دماغی اولان ارکان حربیهٔ عمومیه رئیسی یمنه کوندریلدی . ایشته اوزماندن اعتباراً بزم ایچون بالقان حربنك غائب اولدیغی آنه قدر دولت عثمانیه اردوسی دماغندن جدا دوشدی . اردو بر بوچوق سنه ارکان حرب

رئیسندن محروم اولارق یاشامش ونهایت بالقان حربنده درت بش آی مقدم ایکنجی اردو مفتشی وکالةً مقام ریاسته کتیریلمشدی... حال بوکه بو اوزون مدت غیبوبت زماننده ، ارکان حربیه رئیسنك پك مهم وظیفه‌لری متروك قالمشدی ..

۱۳۲۷ سنه‌سی بدایتنده تنسیقات جدیده‌نك تطبیقنه باشلاندی. اردو اسکی شکلنی کاملاً غائب ایدییور وپك یکی وصرف موظف قطعات نقطهٔ نظرندن جداً پك قیمتلی بر ترتیب اکتساب ایله‌یور ایدی ؛ فقط ردیف وایکنجی صنف ردیف قطعاتنك تنقیصی کمیت و تزیید کیفیتنه اعتنایی کوستریر هیچ بر تدبیر موجود دکلدی . ظن ایدیلیوردی که ، کاغد اوزرنده منتظم اشکال ایله ارائه ایدیلن بو ردیف، بالخاصه ایکنجی صنف ردیف فرقه‌لری بر قیمت حربیه‌یی حائز درلر وتصادف ایتدکلری دشمن قوتلرینی تارومار ایده‌جکلر !.....

مع التأسف یکی تنسیقاتده‌ده تشکیلات قدیمه‌نك الك بیوك قصوری اصلاح ایدیلمه‌مشدی. ینه غارنیزونلر روم ایلی‌یه دولدورولمشدی. حال بوکه هر غارنیزون سفربرلکنی اکمال ایده‌جکی، سفر برحاله کچمك ایچون کندیسنه لازم اولان اکمال افرادی ووسائط نقلیه‌یی تدارك ایله‌یه‌جکی منطقه ایچریسنده بولونمازسه سفربرلکك صوك درجه‌ده تأخره وتشویشه اوغرایه‌جغی آرتق بوتون عالم عسکری‌ده بر حقیقت ریاضیه حالنی اکتساب ایتمشدی. کرچه روم ایلی وآناطولینك دکزله یکدیکرندن آیریلمش بو-

لونمەسی حسبیلە آناطولیدەکی قطعاتك روم‌ایلی‌یە نقلی ایچە کوچ وتجمعك اوزون سورەجکی بدیهی ایدی . فقط بو مشکلاتی بالخاصە مرمرە حوضەسندە نقلیاتە مخصوص ایکی دوزینە کوچوك واپورانشا ایتدیرمکلە اقتحام ممکندی . خصوصی بر پلانە کورەانشا اولوناجق بو واپورلرایچون یالکز بردفعە (٥٠٠,٠٠٠) لیرا صرفی کافی ایدی . بو پارەدە (٩) میلیون لیرالق حربیە بودجەسندە بویوك بر یکون تشکیل ایدەمزدی . بوندن باشقە تجارت بحریە او قدر ثمرەدار ایدی کە بر قاچ سنە صوکرا بو واپورلرك اثمانی هر حالدە چیقارمق ممکندی .

حال‌بوکە غارنیزونلری روم‌ایلی‌یەدولدورمقلە قازانیلان شی انسانسز وحیوانسز برآلای مالزمەدن عبارت ایدی کە نتیجەدە بومالزمە ، سفربرلك وتجمعی سریعاً اکمال ایدن دشمنلرمزك اللرینە دوشەجك ایدی . ایلك یورغونلقلر اوزرینە قطعات یکدیکرینە قاریشەجق و آناطولیدن کلەجك اکمال افرادی ووسائط نقلیەآرتق بردها قطعەلرینی بولامیەجقدی . بوحقیقت حربدن صوکرا تحقق ایتمش بر نظریە دکلدی . بو ، بالخاصە (آلمان ـ فرانسز) حربندن صوکرا تمامیلە تبین ایتمش برقاعدۀ علمیە ایدی . حربدن اول بزم محافل عسکریەمزدەدە موضوع بحث اولمش ایسەدە مع التأسف قبول ایدیلەمشدی . نهایت بالقان فلاکتندن صوکرا بوقاعدەیە مراجعت ایدیلدیسەدە ، نە یاپالم کە ، بوتجربە پك بهالی ، پك آجیقلی وقانلی اولمشدی .

ردیف مفتشلکلری تقسیماتیله اردومفتشلکلری تقسیماتی‌ده
بربرینه توافق ایتمه‌یوردی . تعبیر دیکرله هر قول اردونك
معین براخذ عسکر وسفربرلك دائره‌سی ، منطقه‌سی یوقدی .
وقت حضرده ردیف فرقه‌لرینك قادرولری اخذ عسکر معا -
ملاتیله اشتغال ایدییورلردی . ردیف فرقه‌لریله قول اردو ویا
موظف پیاده فرقه‌لری بیننده هیچ بر مناسبت موجود اولما -
دیغندن ردیف ضابطانی وقت حضرده وظائف حربیه‌یه تماميله
بیکانه قالیورلردی ؛ کذا ردیف فرقه‌لرینك مقداریله موظف
پیاده فرقه‌لرینك مقداری آراسنده بر آهنك موجوداولمدیغندن
سفربرلکده ردیف فرقه‌لرینه سواری ، طوپچی وسائره کبی
صنوف معاونه‌نك توزیع وتقسیمنده مشکلات تحدث ایده‌جك
وبویوزدن معین برنظام حربك محافظه‌سی غیرممکن اولاجقدی .
ردیفلرك شو محذورلری سنه‌لردن بری ارباب علم وفن نظرنده
معلوم اولدیغی حالده تنسیقات جدیده‌ده محاذیر مذکوره‌نك
ازاله‌سنه توسل ایدیلمه‌مشدی .

پای‌تختده بولونان اسلحه و مهمات حربیه فابریقه‌لری
درجهٔ کافیه‌ده پیاده فشنکی اعمال ایده‌بیلیوردی . دور مشرو -
طیتده پیاده ایچون سیوری قورشون قبول ایدیلمش ، فشنك
فابریقه‌سنك بوکا کوره اصلاحنه همت اولونمشدی ؛ تفنك
نشانکاهلری بوقورشونه کوره تعدیل ایدیلمش و همان تکمیل
جبخانه بو یکی فشنکله تبدیل ایدیلمشدی ؛ فقط بوتون بوهمتلر

اردونك ظاهری اصلاحاتی زمره‌سندن ایدی . بوقورشونلری تفنكلری قوللاناجق انسانلر اوسویه‌یه چیقاریلمادقدن صوكرا اونلرك طاش وصاپاندن فضله قیمتی یوق ایدی . ناصلكه اوبزم سیوری قورشونلی ، كوزل كینمش عسكرلرمزی عادی قور- قورشونلی ، نقصان تجهیزاتلی بولغار عسكری پای‌تخت قاپیلرینه قدر سوروب كتیرمشدی ....

خاقان مخلوع زماننده فشنك فابریقه‌سنه صرف ایدیلن همت طپه و طوپ مرمیسی فابریقه‌لرینه صرف ایدلمدیكندن طوپ مرمیاتنك اعمالاتی محاربه صرفیاتنی تلافی ایده‌جك در- جه‌ده دكل ایدی . انقلاب سیاسی‌یی متعاقب بوقصور تصحیح ایدیلمه‌دی ؛ حالبوكه طوپ ، تفنك وكمینك خارجدن تداركیله بونلرك صرف ایده‌جكلری جبخانه‌نك وبردرجه‌یه قدر كومورك خارجدن تداركی بیننده پك بویوك فرق واردر . حرب اثناسنده صرف اولوناجق جبخانه ، مهمات ، ارزاق و سفربرلكده تداركی ضروری وسائط نقلیه‌یی كندی مملكتنده اعمال وتدارك ایده‌مه‌ین ملتلر مع التأسف ثباتكارانه برحرب اجراسندن وبناءً علیه محافظهٔ استقلاللرندن أمین اولامازلر .

ایتالیا حربنك اوزون مدت دوامی غربی اوروپادن مهمات حربیه تداركنده مشكلات حصوله كتیرمشدی . موجود طوپچی جبخانه‌سی آنجق بر ایكی میدان محاربه‌سنه كافی ایدی . محافل عسكریه طوپ باشنه بیك مرمی حساب ایدییور وبونی برحرب

ایچون کافی کوریپوردی . حال بوکه ، زمانمز حربلرنده میدان محاربه‌لری اوچ درت کون امتداد ایدییور ! اکثر باطاریه‌لر کونده لا اقل طوب باشنه ۲۰۰ مرمی صرف ایدییورلر . (روس - ژاپون) حربی میدانده ایدی . یالکز موقده‌ن میدان محاربه‌سنده بعض ژاپون باطاریه‌لری طوب باشنه ٥٠٠ مرمی صرف ایتمشلردی . شو حالده طوپ باشنه بیك مرمی بر ویاایکی میدان محاربه‌سنده توکه‌نیر. اکر حکومتك فابریقه‌لری بو اثناده صرفیات واقعه‌یی تلافی ایده‌جك درجه‌ده مرمی اعمال ایده بیلیرسه اوزمان وقت حضرده طوپ باشنه ۱۰۰۰ مرمی حاضر بولوندورمق کافیدر. بومسئله‌ده حربدن اول برقاچ دفعه موضوع بحث اولمش ایسه‌ده زمانمز حربنه غیر واقف رجالك مظهر تقدیری اولامامشدی ؛ فقط بالآخره اردو بالقان حربنده طوپچی جبخانه‌سنجه بویوك صیقینتی‌یه دوچاراولدی؛ ده‌پولرده موجود طوپچی جبخانه‌سی (لوله بورغاز) میدان محاربه‌سنی متعاقب بیتمشدی . برکت ویرسون که ، حربك بدایتنده همان ایتالیا ایله صلح عقد ایدیله‌رك آلمانیاده احضار ایدیلمش اولان طوپچی مرمیاتنی رومانیا طریقیله جلب ایتمك وبرنجی چتالجه محاربه‌سنك صوك کونلرینه یتشدیرملك قابل اولدی . اکر رومانیا مساعد بیطرفلق کوسترمه‌سه‌یدی نه اولاجقدی ؟ . . .

اعلان مشروطیتی متعاقب اغتشاشلرك کسیله‌جکی ، اردونك

منحصراً حربه حاضرلانمق ایچون وقت بولاجغی ظن ایدیلمشدی؛ حالبوکه، بالعکس دور مشروطیتده وقوعه کلن اغتشاشلر دها چوق وصیق اولدی. اردویه ژاندارمه خدمتندن قورتولامادی؛ عینی زمانده خاقان سابق دورنده قوللانیلان سقیم اصول‌ده باقی قالدی: عصیانی تأدیبه مأمور اولان قطعات سفربر اولمادن سوق ایدیلیوردی. بواصولك بر حرب ظهورنده نه‌قدر وخیم تشوشاتی موجب اولاجغی تأمل اولونمایوردی.

وقت حضرده‌کی اردو آنجق بر مکتب، سفربر اردو ایچون بر اساسدر. هیچ بر زمانده بو اردو حضری حالیله برقوهٔ حربیه، برقوهٔ سفریه تشکیل ایده‌مز. حال صلحده قطعات غایت ضعیف موجودلیدرلر. بونلر حال حضریده عصیان تأدیبنه مأمور اولورلرسه هرطابور آنجق ۱۵۰ : ۲۰۰ تفنك غوغایه صوقابیلیر. شو حالده بر محله ۱۰,۰۰۰ محارب سوق ایده‌بیلمك ایچون ۵۰ طابور عسکر کوندرمك لازمدر. حال بوکه سفربر حالده برفرقه، ۱۰ طابور عسکر بوموجوده تقابل ایدر. بوندن باشقه عصیانك تأدیی اثناسنده بر حرب ظهور ایدرسه بو اللی طابور عسکرك سفربرلکلری کاملاً قاریشیر؛ چونکه اونلرك سفربرلك پلانلری معین اولان غارنیزونلرنده قالدقلرینه کوره تنظیم اولونمشدر. اوطابورلری عصیان محلندن قالدیروب غارنیزونلرینه کتیرمك بعده سفربر یاپمق پك چوق زمان ضیاعنی مستلزم اولور. بعضاً احوال

حربیه عصیان محلنده قالمالرینی‌ده ایجاب ایده‌بیلیر. ایشته بالقان حربنده برنجی فرقه‌نك و یمنده‌کی قطعاتك حالی شوخصوصده بر آجی مثالدر. حالبوکه عصیان تأدیبنه مأمور قطعات سفربر اولارق سوق ایدیلیرسه هم آز جزؤتام یورولور؛ هم بر حرب ظهورنده سفربرلك تشوش ایتمز ؛ هم ده عصیان محلنده قالمق لازم‌کلیرسه آز جزؤتام حربه اشتراك ایتمه‌مش اولور. بوا‌صولك یالکز بر محذوری واردرکه اوده قوهٔ تأدیبیه‌نك سفربرلکی حسبیله مصرفك تزایدی واحتیاطلرك سلاح آلتنه جلبیدر ؛ فقط آز مصرفله عصیان تأدیب ایده‌لم دیرکن مدافعهٔ وطنك تهلکه‌یه دوشه‌جکنی اصلا خاطردن چیقارمامق لازمدر .

تورکلرك عسکرلکی عصرلردن بری معروفدر. بوشهرت تورك عسکرینك جسارتندن ، قناعتندن ، متانتندن انبعاث ایدییوردی . بوخاصه‌لرك ینه عسکرمزده موجود اولدیغنه شبهه ایتمه‌ملیدر . تورك عسکری جسور ، قناعتکار و متین ایدی ؛ بو عسکر ینه او جسارتنی ، او قناعتنی و متانتنی غائب ایتمه‌مشدر ؛ هرزمان ابراز ایده‌بیلیر ؛ بز ، بوکونکی تورکلر ویانه اوکلرنده آت اوینادان ، ویانه قاپولرینه (یارب بزی تورکلردن محافظه‌ایت) دییه یازدیران جدلرمزك اوزاولادی‌یز ؛ وارنه ، نیکبولی محاربه‌لریله بوکونکی بولغارستانك وجودینی قالدیران ؛ قوصوه اوواسنده ، آمزه‌ل صحراسنده ایکی دفعه صرب اردوسنی محو ایدرك صربستانك نامنی تاریخدن سیلن

ترکلرك احفادی‌یز . بز اوتاریخلری ینه یاشـادابیلیرز ؛ فقط بزم قلنجلرمز بر عصرلق سوء استعمالدن پاصلانمش ، باروتمز نم آلمشـدر ؛ جسارتمز ، قناعتمز ، متانتمز ینه موجوددر . فقط اویوشمشدر ؛ یالکز برشیئمز اکسیلمشدر : اوده علو همت وعزم صاحبی رجالمز ...

بز تورکلر، بزه دلالت ایده‌جك، اوکمزه دوشوب حسن مثال اولاجق ، زمانمز اصول حربنی اوکره‌ته‌جك ضابطلر وقوماندانلرك الی آلتنده بولندقجه وتربیه اولدقجه همان اوپاسلری سیلر ، نملری قورودور ، اویوشوقلقلری سیلکر وشانلی اجدادمزك بوتون مفاخرینی تکرار ایده‌رز ؛ وایتدك . ایشته طرابلس سفرنده ، بالقان حربنده بونجه خطالر، ذلتلرمیانده ینه‌کوکسمزی مفخرت ایله‌قاباردان شانلی قهرمانلقلرك موجودیتی بوکا دلیلدر .

اسکی تورکلرده منفرداً برر قهرمان دکلدیلر ؛ فقط فداکار ومتین ضابطلرك، قوماندانلرك الی آلتنده هیئتلر وجوده کتیرنجه ، بونلرك هربری برر سیار قلعهٔ آهنین ، اکثریا برر کتلهٔ رعدوبرق تشکیل ایدیورلر و قارشیلرینه چیقنلری زیر وزبر ایدیورلردی . اوزمانك عسکرلکی فداکارلق ومتانتدن باشقه آته بینمك وقیلنج اوینامغی کافی بولیوردی . بونکله‌برابر ینه اسکی تورك اردولری حضر زماننده متمادیاً تعلیم وتربیه‌دن، جرید اوینامقدن حالی قالمایورلردی .

بر كونكی عسكرلك ايسه بر فن ، بر صنعت حالنی آلمشدر. پك چوق شيلری متمادياً تعليم وتحصيل ايتمك لازم كلمشدر . ايشته بز بونلری اهمال ايتديكمزدن قلنجمزی پاصلاتدق ، باروتمزه نم قاپديردق . تحصيله ، تعليم وتربيه‌يه اهميت ويرمديكمزدن دولايی فداكار و متين ، صنعتنده ماهر ضابطلر وقوماندانلر يتشديره‌مدك .

ترقيات فنيه عسكرلكی، حربده مظفر اولمغی پك نازك بر حاله قويمشدر. بو كون مظفر اولمق ايچون فداكارلق ومتانتله برابر، بر اقتدار علمی‌ده لازمدر. بو اقتدار علمی اردويی تشكيل ايدن هرفردك موقعنه كوره تحول ايدر. برپياده نفری ايچون اقتدار علمی : ايی يورومك، تفنكنی ايی قوللانمق ، اراضيدن استفاده ايتمك و متمادياً دشمنه دوغرو تقرب ايده‌رك نهايت سونكويی اونك كوكسنه صاپلامقدن عبارتدر. بر ضابط ، بر قوماندان ايچون اقتدار علمی : معيتنه ويريلن افرادی ، قطعاتی ايی يوروتمك ، ايی بسله‌مك ، دشمنی دائما تداركلی قارشيلامق، اراضيدن استفاده ايتديره‌رك ايی ترتيبات آلمق ، ينه عسكرله برابر يورومك، دشمنه دوغرو تقرب ايدوب اونی محو و پريشان ايتمكدن عبارتدر؛ فقط بيليرميسكز كه، بو بر قاچ كلمه ايله خلاصه ايديلن شيلر نه قدر اوقومغه، اوكرنمكه، چاليشمغه وچاليشديرمغه محتاجدر؟ بونلر آنجق وقت حضرده كيجه‌لی كوندوزلی تعليم و تربيه ايله، نظری و عملی چاليشمق

ايله اکتساب ايديلير . . .

يالکز عسکرمزك فداکارلق ومتانتنه کووه‌نه‌رك وقت حضر تربيه وغيرتنك لزومسز اولديغنه، بوعسکرله خارق‌العاده ايشلر ومانوره‌لر ياپيله‌جغنه حکم ايتمك نه قدر مضر برفکر، بر قناعتدر . نته‌کيم طرابلس مدافعه‌سندن بويله سقيم نتيجه‌لر استخراج ايده‌رك کنديمزی آلداتمش ايدك : تعليم وتربيه‌سی مفقود و يا پك جزئی عسکرله آنجق ، باشلرنده صاحب عزم ومتانت وفداکار ضابطان بولونمق شرطيله، مدافعه حربی، موضع مستحضر وقلعه مدافعه‌سی اجرا ايديله‌بيلير. يوقسه بونلر برنجی خط عسکری اولارق قوللانيلاماز وبونلرله هيچ بر مانووره ياپيلاماز. بو قاعده اوته‌دن بری فن حربجه معلوم و پك آجی تجربه‌لرله مثبتدر . (١٨٧٠) سنه‌سنده فرانسزلرك وقتيله دعوته اجابت ايتمه‌ينلردن، معينسزلردن (تعبير مشهوريله اسنان تجاوزلرندن)، کوکلليلردن (غاردموبيل ـ قوهٔ سياره) ناميله تشکيل ايتدکلری اردولرك ، عددجه آلمان قطعاتنه فائق اولدقلری حالده، ناصل پريشان اولدقلری وبرقاچ هفته ايچرـ يسنده ناصل اريیوب محو اولدقلری معلومدر . مع‌التأسف اعتراف ايده‌لم که ، اردومز تاريخك شو قانلی وفلاکت انکيز صحيفه‌لرندن عبرت آلمادی و بو جنس عسکری متمادياً برنجی خط عسکری ميانده حساب‌ايتدی وقوللاندی. عينی عسکرك بو دفعه‌ده ادرنه، اشقودره ويانيه‌يی ثباتکارانه مدافعه ايتمسنه

مقابل صحرا محارباتنده ایقاع ایتدکلری فلاکتلر کورولدی . ۱٦ سنه اول یاپدیغمز یونان حربنی کرچه قازانمشدق ؛ فقط نه کبی شرائطله قازانابیلدیکمزی ارباب فن بیلیر. دها اوزمانده اردونك تعرضی حرکات اجراسنه مقتدر اولمادیغی، مانووره اقتدارندن محروم اولدیغی، افراد وضابطانك دوردقلری یرده بوشنه تفنك آتمقدن باشقه برشی بیلمدکلری ، قوماندا وارکان حربیه هیئتلرینك کلیاً جاهل وبی‌بهره اولدقلری تبین ایتمشدی. غولچ پاشا حربی متعاقب نشر ایتدیکی کتابیله بو احوالی کمال نزاکتله اردومزه آکلاتمق ایسته‌مشدی؛ فقط آکلامق دکل عجبا او کتابی قاچ آدم اوقودی؟ دها لسانمزه بیله نقل ایدلمه‌مشکن انجق بچن سنه بر صاحب همت بو بویوك نقصانی قاپادی [*] .

فن حربك بدیهیاتدن معدود اولان شو قواعددن بر عصری متجاوز بر زماندن بری تغافل ایتدیکمز جهتله تاریخ حربك صوك عصر وقایعنی حاکی صحیفه‌لرینه آنجق سلستره ، پلونه کبی شانلی مدافعه‌لر قید ایتدیره‌بیلمش ایدك و بو حال عثمانلی عسکرینك یالکز مدافعه حربنه، هرطرفی قاپالی برمحلده جسورانه وثباتکارانه برصورتده حرب ایتمکه الویریشلی اولدیغی فکرینی، زعمنی تولید وتعمیم ایله‌دی؛ حالبوکه بوقیمت حربیه‌جه

[*] عثمانلی ـ یونان سفری — مترجمی : یعقوب شوقی بك — حربیه مطبعه‌سی ـ ۱۳۲۷ .

پك یاكلش بر حكمدر. اساساً انسان مالزمه‌سی پك چوق ملتلرك غبطه ایده‌جكلری درجه‌ده خواص حربیه‌یه مالكدر؛ فقط كرك قوماندانلرده و ضابطانده، كرك افراده معلومات واقتدار عسكرینك فقدانی ووقت حضرده كیجه‌لی، كوندوزلی قطعاتك تعلیمنه، ضابطانك توسیع معلوماتنه غیرت ایدلمه‌مسی اردونك موفقیتنه صحرا حربی اجرا ایده‌بیله‌جك درجه‌یه كلمه‌سنه مانع اولیور. حالا مكتب حربیه‌دن تعلیمنامه‌یی اوقودیغی زمان آ كلامیان ضابط یتیشیور. شو قصورلر برطرف ایدلسه ایدی، شانلی مدافعه‌لره خارقه نوعندن سوق الجیش مانووره‌لری، موفقیتله تتوج ایتمش میدان محاربه‌لری علاوه ایتدیره‌بیلیردك وایتدیره‌بیلیرز . . .

جهاد و شهادت صورتیله دین مبین اسلامك اردومزه بخش ایتدیكی معاونت معنویه بی‌نظیردر؛ فقط خرستیانلرك وموسویلرك اردویه قبولی شو معاونت دینیه‌دن لزومی درجه‌سنده استفاده‌یه مانع اولمشدر. اك بحرانلی زمانلرده افرادك غیرت دینیه‌لرینی تهییج ایده‌رك ثبات وفداكارلق ابراز ایتملرینی تأمین ایتمك ممكن ایكن افراد مسلمه آراسنده خرستیان وموسویلرك موجودیتی بوكا مانع اولمشدر .

دشمنلرمزك عسكرلرینی تهییج وتشویق ایچون سفربرلكده عادتا یكرمنجی عصرك اهل صلیب سفری كشاد اولنیورمشجه‌سنه بیاننامه‌لر نشر ایتملری بزم افراد غیر مسلمه‌یی مجاهدین

اسلامیه میانه‌نه ادخال ایتمكلكمزه قارشی نه آجی، نه قدر عبرت آمیزدر. حربده معنویاتك اهمیت عظماسی بدیدار وبالقان حربی فلاكتیله‌ده تأیید ایتمش اولمغله آتیاً دیمزك مظاهرتندن تماماً استفاده‌ایچون افراد غیرمسلمه‌یی منحصراً اطفائیه طابورلرینه، صنایع طاقملرینه، نقلیه وتلغراف قطعاتنه، ژاندارمه‌یه وبحریه‌نك بعض خدماتنه تخصیص و اعطا ایتمه‌لی ؛ وبورالرده دخی وطنپرورلكه مغایر بر حركتده بولونمالرینه مانع اولمق ایچون افراد مسلمه ایله عینی نسبتده بولوندورمالیدر ؛ بونكله برابر بدل عسكری‌یی دخی مكلفیت عسكریه‌نك دوام ایتدیكی ۲۰ ویا ۲۵ سنه ظرفنده هر سنه تأدیه و یا تحصیل اولونمق اوزره آیده فرضا یارم لیرا كبی برعسكری ویركو حالنه افراغ ایتمه‌لی؛ شو صورتله بدل ویرمكی تسهیل ایده‌رك هم وارداتی تزیید وهم بالفعل مدافعهٔ وطن فكریله علاقه‌دار اولمایان قلبلری اردودن اوزاق طوتمالیدر.

خلاصه، اردونك اسلحه و تجهیزاتی دشمنلرمزه نسبتله حقیقةً بر ایمپراطورلغه، پادشاهلغه لایق درجه‌ده ای ایدی. تفنكلرمز وسریع آتشلی طوپلرمز دشمنلرمزك كیلر قدر مكمل ومقداری‌ایسه دها چوق ایدی. البسه و آیاق قابی خصوصیده ینه دشمنلرمزه نسبتله پك مكمل ایدی. یالكز درت سنه‌دن بری آلنان تخصیصات عسكریه كاملاً ماوضع لهنه صرف ایدیلمه‌دیكندن، موظف پیاده آلایلرینك ماكنه‌لی تفنكلری

اتمام ایدیلەمەمش ایدی؛ اکمك ساجلری ترك ایدلدیکی حالدە هنوز سیار مطبخلر آلنەمامشدی؛ حیوان موجودلری غایت آز ایدی. حالبوکە پك چوق لزومسز صرف و مأموریتلر لغو و تخصیصات حسن ادارە ایدلسەیدی ، بونلرك هپسنی اکمال ممکن ایدی [*] .

هیئت ضابطان متجانس دکل ایدی. صورت عمومیەدە ضابطانك یتیشدیریلمەسنە لزومی درجەدە اهمیت ویریلمەیوردی . وظیفەلرینە بحق واقف ، غیور وفداکار ضابطان موجود اولمقلە برابر اهلیتسزلردە پك چوق ایدی . چوك سنەلردە آلمانیایە ایچە ضابط کوندریلمش ومتباقیسنكدە توسیع معلوماتی ایچون پك چوق آلمان ضابطانی جلب اولونمشدی. اوجهەدە یازیلدیغی اوزرە متعدد مکتبلر وتعلیمگاهلر آچیلارق ظاهراً ضابطانك توسیع معلومات وتزییداقتدارلرینە غیرت ایدیلیوردی؛ فقط مکافات و مجازاتك بحق اجرا ایدیلمەمسی ، چالیشانلرك تشویق و تلطیف ، چالیشمایانلرك تجزیە واخراج ایدیلمەملری ثمرات مفیدە استحصالنە مانع اولیوردی . ارکان حربیە هیئتی عهدەسنە ترتب ایدن وظائف جدیە ایلە متناسب دکلدی. ارکان حربیە ضابطانك توسیع معلومات ایتملری ایچون منتظماً نە

---

[*] مثلا بوکون بیلە ژاندارمە افرادینك قاصاطورەلرینە ماویلی قیرمزیلی پوسکول طاقاجغمزە بو پارەیی باشقە برخیرلی برە صرف ایتمك دها معقولدر .

حرب اویونلری، نه تعبیه تطبیقاتلری ونەده ارکان حربیه سیاحتلری یاپیلمایوردی؛ قطعاتله تماس واشتغاللری همان یوق کبی ایدی . بیوك قطعاتی سوق واداره ایدەجك ، حرکات جسیمهٔ حربیەیه واقف قوماندا هیئتلری تماميله مفقود ایدی . بعض ساخته شهرتلرك ماهیت حقیقیەلری‌ده بو حرب اثناسنده تماميله تظاهر ایتدی. اردونك الك کزیده وفداکار ضابطلرندن‌چوغی یمنده، طرابلس غرب وبنغازیده بولونیوردی . آنا وطنده قالان ضابطان ایسه وظائف عسکریەدن زیاده اختلافات‌سیاسیه ومسائل داخلیه ایله مشغول اولیورلردی .

ایشته حرب حاضرلغی بو درجه ناقص اولان بر اردودن بویوك موفقیتلر انتظار عبثدی .

٣

بحریه‌یه اهمیت ویرمه‌مك

خاقان سابقدن مدور قوۂ بحریه‌نك کهنه، قیمت حربیه‌سی غایت آز برقاچ کمیدن عبارت اولدیغی هرکسجه معلوم ایدی. کچن یونان حربنده خلیجده‌کی هیولالرك چاناق قلعه‌ده قالدقلرینی کورونجه، خاقان سابق بحریه‌یه برآز عطف دقته باشلامشدی. اردویه آلدیغی سلاح وجبخانه نسبتنده بحریه‌یه‌ده برقاچ یکی کمی تدارك و اسکیلردن بعضیلرینی‌ده تعمیر ایتدیرمشدی. تدارك اولونان یکی کمیلردن حمیدیه و مجیدیه اسمنده‌کی ایکی قرووازورله فرانسه‌ده یاپدیریلان درت طورپه‌دو مخربی حقیقةً ایی ایدی؛ فقط ایتالیادن مبایعه اولونان طورپه‌دو بوطلرله آلمانیادن آلنان پلنك‌دریا، پیك‌شوکت، برق سطوت اسمنده‌کی طورپه‌دو قرووزاورلرینك همان هیچ بر قیمت حربیه‌سی یوق ایدی. سرعتلرینك آزلغی آنجق غانبوط وظیفه‌سنی کورمکه مساعده ایدیور ایدی. اسکی کمیلری تعمیر ایچون صرف ایدیلن پاره‌لره کلنجه بونلر بوس بوتون بیهوده مصرف ایدی. هیچ دوشونولمیوردی‌که، بالخاصه بحریه‌ده کهنه‌جیلك پك مضردی. دول اجنبیه ٢٠ : ٢٥ سنه‌لك

كميلرینی تقاعدایدركن بزم ٤٠ سنه‌لك كميلری تعمیره، اصلاحه قالقیشمامز پك كولونجدی .

١٠ تموز ١٣٢٤ انقلابنی متعاقب اردو كبی دونمانك‌ده احیاسی لزومی تسلیم اولونیوردی ؛ همان انكلتره‌دن بر آمیرال ایله برقاچ بحریه ضابطی كتیریلدی ؛ وموجود اولان كميلر حال فعالیته صوقولارق تعلیم وتربیه‌یه باشلاندی. انكلیز آمیرالی (غه‌مبل) بحریه‌مزه پك بویوك همتلر صرف ایتدی؛ اونودولماز خاطره‌لر ، اصوللر بیراقدی . هرحالده دونما اردودن دها سالم بر اصول ایله احیا اولونیوردی .

آمیرال (غه‌مبل) موجود كميلرك ایچنده آنجق ایكی قرووازور ایله درت ده‌ستروه‌یه‌رك ایشه یارایاجغنی دیكرلرینك قیمت حربیه‌لری پك دون اولدیغنی آكلامقده كچیكمه‌دی . كرچه تعلیم وتربیه ایچون موجود كميلرك كافه‌سندن استفاده ایدییوردی؛ فقط استقبال ایچون حاضرلانمق لزومی ده آشكاردی. ایركیچ كرید مسئله‌سندن دولایی یونان ایله حرب ایتمك احتمالی قوی ایدی . بونك ایچون برقاچ سنه‌ده انشا ایتدیریلك اوزره بر بحریه پروغرامی ترتیب ایتدی وحكومته ویردی. پروغرام بویوك بر مصرفی استلزام ایتدیكندن قبول اولونمادی. ایكنجی بر معتدل پروغرام یاپدی ؛ هرنه‌دنسه اونی‌ده قبول ایتمدك . بحریه‌نك اصلاحی ایچون واقع اولان بعض تكالیفی‌ده رده دوچار اولدیغندن ناموسلی آدم ، « سزك ویردیككز پاره‌یه‌ده

لعنت اولسون » دیەرك قالقدی كیتدی وتكرار انكلتره بحریەسنه كیرەرك انكلیز بحرسفید فیلوسی قوماندانلغنی درعهده ایتدی . ایشته بز بو یك دكرلی آدمی غائب ایتدكدن صوكرا بردها بحریەمزده صلاح بولامادق .

حكومت هرنەدن ایسه بحریەیه قارشی غریب بر طرز حركت تعقیب ایتدی . اردو ایچون نقداً چوق فداكارلقده بولوندی ؛ بحریەیه بالعكس قیصقاندی . اردوده تعلیم وتربیەدن زیاده مالزمه تداركنه اهمیت ویریلدی ؛ بحریەده بالعكس وسائط حربیه تداركندن زیاده تعلیم وتربیەیه همت جهتنی ترجیح ایتدی . كرچه بز دول معظمه بحریەلریله هیچ برزمانده بوی اولچوشەمیەجكدك . قوتلی بر بحریەیه آنجق زنكین بر دولت، ملت نائل اولابیلیر . وقتیله یلكن ، اخشساب كمی دورنده برسنەده یكیدن بر فیلو وجوده كتیرمشدك ؛ فقط شیمدی الكتریق ، چلیك دورنده بویله برشیئه امكان یوقدی .

بزم ایچون مصر ، تهلكەلی قومشولرمزدن آنجق یونانك بر دونتماسی وار ایدی . بولغار دونتماسی هنوز رشیم حالنده ایدی ؛ موجود كمیلرمز یونان دونتماسیله قارشولاشاجق حالده دكل ایدیلر . حال بوكه یونان ایله پای ایدیلەجك قوزمز وار ایدی ؛ بناءً علیه یونان دونتماسنه تفوق لازمدی .

شبهەسز استقلال مملكتی تأمین ایچون دونتمادن اول اردویی احیایه لزوم وار ایدی ؛ دونتما پك آغیر مصرفی مستلزم اولدیغندن

وضعیت اقتصادیه‌مز نقداً بویوك فداکارلقلردن چکینمکی ایجاب ایتدیرییوردی ؛ فقط بویله‌در دییه هیچ برشی یاپمامق موافق دکل ایدی .

برکره دونمایه لزوم وارمی یوقمی؟ محاکمه‌یه بورادن باشلامق لازمدر . بوقدر واسع سواحلی ، آطه‌لری طرابلس ویمن کبی مطلقا بحری مواصله‌یه محتاج اقسامی بولونان بر مملکت ایچون دونمایه لزوم یوق حکمنی کیمسه ویرمز . لزوم وارسه اك آشاغی یونان دونماسنه تفوق لازمدر . چونکه بوندن باشقه اك یقین ، اك بایاغی خصم بحریمز یوقدر . اویله بر خصم که کندینه میال اولان اهالی ایله مسکون آطه‌لرمز وسواحلمز حقنده پك خائنانه امللر بسلر .

بوندن باشقه مملکتده دمیر یولی یوق . یاپیلماسی‌ده ایجه زمانه متوقف .. سوریه ، یمن ، طرابلس کبی اقسامدن هرهانکی بردارالحربه قوهٔ عسکریه‌سوقی قوهٔ بحریه‌نك معاونتنه‌محتاجدر. آناطولی ایله ماکدونیا آراسنده اتصالات بحریه‌نك محافظه‌سی ینه بوقوته لزوم کوستریر .

اکسیك حسابلر یاپیلارق اك یقین خصملرمز منفرداً تأمل اولونورسه اوزمان یاکلیش بر حکم ویریلیر؛ مثلا بولغار، صرب وقره‌داغك قوهٔ بحریه‌سی یوقدر . یونانك وارسه‌ده اوکا قارشی براً قوهٔ قاهره‌یه مالکز ؛ بناءً علیه شیمدیلك دونمایه عاجل براحتیاج یوقدر دینیر؛ فقط حقیقت بویله دکلدر،

بولغارلرله یونانك اتفاق ایتمسی ویا هرهانکی برسببدن بریسیله حرب ایدرکن دیکرینك انتهاز فرصت ایدەرك کندی باینه اعلان حرب ایتمسی حالنده وضعیت نەاولور؟ نتەکیم نەاولدی!...

(دده اغاج ـ سلانیك) خطی کسیلەرك ماکدونیا ایله براً ارتباط منقطع اولورسه یونانه قارشی سوق ایدیلن قوت پریشان اولمازمی ؟

حتی یونان ایله قرەداغ عینی زمانده بزه قارشی حرب ایتسەلر، قرەداغه قارشی ناصل سوقیات یاپاجقدق ؟.. کورولیورکه یونان دونناسنه تفوق هرزمان ایچون لازمدی . بوتفوق عینی زمانده یونانی حرب ایتمکدن منع ایدەجکدی . چونکه سائر بالقان حکومتیله مشترکاً حرب ایتسەده قوۀ بحریەمزك یکانه هدفنی تشکیل ایدەجکندن بویوك ضررلره دوچار اولاجق ایدی .

کرچه دول معظمەدن هرهانکی بریسیله حرب حالنده عینی محاذیر موجود ایدی ؛ فقط اونلره قارشی تفوق امکانی شیمدی موجود اولمادیغی کبی اونلرله حرب احتمالی بالقان حکومتیله اولدیغی قدر قوی دکل ایدی. دول معظمەدن هیچ برینك بالقان حکومتلریله تشریك مساعی ایدرك بزه قارشی برلکده حرب ایتملری محتمل دکل ایدی .

اردویه ویردیکمز میلیونلرك هیچ اولمازسه هرسنه برمیلیون لیراسنی انشاآت بحریەیه صرف ایتسەیدك، بوکون المزده لااقل ایکی دریدناوت اولور ایدی .

امور بحریەدە طوتدیغمز سقیم اصوللردن بری دە اردویە منسوب برذاتە بحریە نظارتنی تفویض ایتمکدر. عجبا بو اصولك تطبیق اولوندیغی دیکر بر مملکت دها وارمیدر ؟ آمریقادە ، انکلترەدە ، فرانسەدە سیویللردن بحریە ناظرلغنی ایفا ایدنلر وارسەدە هیچ بر جنرال آمیرال موقعنە کچمەمشدر . اوندن باشقە او مملکتلردە اکثریا حربیە نظارتی دە سیویللر طرفندن درعهدە اولونمقدەدر .

هر حالدە مسلك بحرینك کندیسنە مخصوص بیلنەجك شیلری واردر . باخصوص زمانمزدە امور بحریە اردودن دها زیادە نزاکت ومشکلات کسب ایتمشدر . شو حالدە بونلرك باشنە کچەرك ناظرك امور بحریەدە اختصاص پیدا ایتمش اولماسی ، بر آمیرال قدر فن حرب بحری یە واقف اولماسی ، بر چرخچی قدر ماکنەلردن آکلاماسی ، بر انشائیە مهندسی قدر انشاآتی تدقیق وتقدیر ایتمسی لازمدر . عکسی تقدیردە آکلامادیغی برایشدە آکلایانلر طرفندن اغفال ایدیلیر . طوغری مدعیات ایلە سقیم اصرارلری یکدیکرندن تفریق ایدەمز ؛ حاصلی باشقە سنك الیلە ابلك اولماز . اکر موجود ارکان بحریە آراسنە ناظرلغە لایق اولانلر یوقسە دها کوچوك رتبەلیلر میانندن تفریق اولونابیلیر . هر حالدە اردودن بر میرآلای ، بر میرلوا کتیرمکدن ایسە بحریەدن بر میرآلای ، برقلیون قاپودانی کتیرمك دها طوغرودر .

بحریەدە ، پارەسز ، اصلاح اولوناجق پك چوق شیلر وار ایدی . بوکون بیلە دونمامزدەکی کمی عددیلە غیرمتناسب مقداردە بحریە ضابطی واردر . عجبا بونلرلە قادرویی طاشیرمقدە ، بودجەیی قابارتمقدە نە معنا واردی ؟ بوقدر کثرت ، جهالتی تمیزلەمك ایچون غایت کوزل بر واسطە دکلیدی ؟ برکرە دول بحریە استاتستیقلری تدقیق اولونورسە اونلرك افراد و ضابطانی آراسندەکی نسبتلە بزمکیلر آراسندە نە قدر بویوك بر فرق اولدیغی وبزم افرادمزه، کمیلرمزە نسبتلە درت مثلی فضلە بحریە ضابطی بسلەدیکمز تعین ایدر .

بوندن باشقە اردودە کوچوك ضابط نە قدر اهمیتلی ایسە بحریەدە کوچوك ضابط ، کدکلی اوندن برقاچ قات فضلە اهمیتدەدر . برکمیدە ، زمانمز مخترعات فنیەسنك مجمعی اولان بر دریدناوتدە افرادك استبدال اولماسی ، ضابطانك تبدل ایتمسی کبی حالاتدە کمینك حیات منتظمۀ دائمەسنی ادامە ایدن ، افراد وضابطانك عجمیلکلرینی ازالە ایدن آنجق کدکلیلردر . قوجە ۲۸ سانتیمترەلك طوپك بهری بر آووج لیرا قیمتندە اولان مرمیاتنی هدفە اصابت ایتدیرمك ، بوشە دوشورمەمك ایچون سنەلرجە او طوپك باشندە خدمت ایتمش ، تارەتك هر دورلو خواص ونواقصنی آکلامش ، حتی برایکی محاربە یاپمش کدکلی نشانجیلرە لزوم کوستر . ایشتە بوقدر لزوملی اولان دائمی کوچوك ضابطان ایچون اساسلی هیچ بر تدبیر اتخاذ اولونمادی

بحریه‌ده موجود فضله ضابطان یرینه بوکدکلیلری تأسیس ایتمك پك اعلا قابلدی .

١٣٢٥ سنه‌سنده کرید مسئله‌سندن دولایی یونان ایله بر حرب احتمالی صوك درجه قوت پیدا ایتدیکی زمان دونمامزك ازهرجهت یونان دونماسندن آشاغیلغنه آرتق قناعت کتیریلمشدی. موجودکمیلر آنجق برموزه‌ده‌کی اشیا کبی کهنه وچشیدلی ایدی. بزم بحریه‌مزده اوته‌دن بری موجود اولان اك بویوك قصور (عدم تجانس) در. برموده‌لده، بر سیستمده برقاچ کمی اندردر. هپسی باشقه باشقه چشید تشکیل ایدر .

آمیرال کمیسی دینه قوللانیلان مسعودیه بولمه‌سز، کوکورته زرهی مفقود ، سرعتی غایت آز ، زرهی یکی مرمیلره قارشی مقاومتسز برکمی‌ایدی ؛ یالکز ایچنده‌کی طوپلر غایت‌ایی‌ایدی؛ فقط برمرمینك آچاجغی رخنه‌ایله کمینك باتماسی پك‌ممکن ایدی.

زرهلی نامنی طاشیان دیکر کوچوك کمیلر ساحل محافظه‌سندن ، تجار کمیلرینه قارشی برقوت حربیه تشکیل ایتمکدن باشقه برایشه یارامازلردی . بولمه‌لری یوق ، سرعتلری غایت آز ، زرهلری غایت اینجه ومقاومتسز ، طوپلری آز و اوفاق چاپده ایدی . بولمه‌لری وسرعتلری اولسه قرووازور مقامنده قوللانمق قابلدی ؛ فقط بالخاصه سرعتك آزلغی دشمن دونماسنه قارشی هر درلو قیمت حربیه‌دن محروم اولملرینی انتاج ایدییوردی .

بیك شوکت، برق سطوت نامندەکی سفینەلرە کانجەخارجاً کورەن قیمتلی برحرب کمیسی ظن ایدر ؛ فقط سرعتلرینك آزلغی بونلری‌دە دشمن دونماسنە قارشی برقیمت حربیەدن محروم براقمقدەدر. کذا بك‌چوق طورپەدوبوطلر سرعتلرینك آزلغندن هیچ‌برقیمتی حائز دکلدرلر. بوسفینەلرك همان‌ا کثریسی آنجق ۱٤ میل سرعت یاپابیلمکدە ایدی. حال‌بوکە بو کون زرهدن محروم اولان کمیلر ، محافظەلی قرووازورلرلە طورپە‌دو سفائنی ۲۰ میلدن آشاغی سرعت سیرە مالك اولورلرسە غانبوطلقدن باشقە برایشە یارامازلر .

الدە ایشە یارایان آنجق حمیدیە ومجیدیە نامندەکی ایکی قرووازور ایلە فرانسەدن آلنان برقاچ طورپەدو مخربی ایدی . بونلرك ۲۰ : ۲۸ میل سرعتلری وار ایدی . برآزدە مسعودیەنك ایچندەکی غایت ایی ایکی‌بویوك طوپ بوکمی‌یە برآزقیمت حربیە ویریوردی .

شوحالدە ارکان حکومتك دها انقلابی متعاقب حقیقتی‌کوز اوکنە کتیرملری و « دونمامز آنجق شو یدی سکز پارچە کمیدن عبارتدر ؛ دیکرلری وقت حضردە سواحلك تأمین و محافظەسنە مخصوصدر » دیملری لازمدی ؛ بونی کندیلری دیمەدیلر ؛ وآمیرال (غەمبل) ك اخطارینەدە اهمیت ویرمدیلر. یونانك موجود اوچ کوچوك زرهلیسنك هر بری همان بر مسعودیە قیمت واعتبارندە ایدی. بوندن باشقە موجود سکز

طورپه‌دو مخربی بزمکیلردن هم بیوك هم دها یوللی ایدیلر ؛ بناءً علیه یونان دونناسی بزمکینه اوچ مثلی فائقدی . بوحقیقت نهایت ۱۳۲۵ سنه‌سنده ، حربك محققالظهور كوروندیكی آنده تسلیم اولوندی . ینه هرزمانكی خطا : اویومق وآنجق تهلکه ظهور ایدنجه تلاشه دوشمك ....

همان هر كسی برتلاش استیلا ایتدی ؛ حاضر البسه آلیر كبی حاضر كمی تحری ومبایعه‌سنه قالقدق . بالطبع علی العجله كمی تداركی پك چوق محاذیری ، حتی بیله‌رك ، قبوله مجبور ایده‌جكدی . انكلتره وفرانسه صاتیلقماللری اولمادیغنی سویله‌دیلر ؛ بو بزم ایچون اهمیتلی بر معنایی شاملدی : هر حالده یونانه قارشی تفوقمزی وبناءً علیه كرید مسئله‌سنك اهمزه حلنی ایسته‌مدكلرینه دلالت ایدییوردی ؛ فقط بز اهمیت ویرمدك . همان آلمانیا فرصتدن استفاده ایتدی . تقاعد ایتمك اوزره اولدیغی ایكی اسكی زرهلی‌یی بزه تكلیف ایتدی ؛ بونلر ۲۰ سنه‌لك خدمت موظفه‌لرینی اكمال ایتمشلردی . بز دها ایجه‌لرینی ایسته‌دكسه‌ده آلمانیا ویرمدیكندن بوچوروك كمیلره راضی اولدق .

بوكمیلرك هربری یونانك الندەكی كمیلره فائق اولدیغندن مسعودیه ایله برابر یونانه قارشی تفوق تأمین ایده‌بیله‌جكلردی . اوصیراده آلمان دستگاهلرنده حاضر بولدیغمز یكی درت طورپه‌دو مخربنی‌ده صاتون آلارق یونانك بوجهتدن موجود اولان تفوقنی ازاله ایتدك .

هیچ شبهه یوق که مملکت بو اثناده گمیلره ویردیکی پاره‌ایله بحریه‌یه بر فداکارلق یاپمش اولدی ؛ فقط صرف ایدیلن پاره ایله تدارك اولونان مواد متناسب دکلدی .

بر میلیون لیرایه تدارك ایدیلن ایکی اسکی زرهلی خرده‌جیلرك ایشنه یارایاجق شیلردی. گرچه اوزمان ایچون یونانك جسارتنی قیرمشدق . بر مدت موقته ایچون حرب تهلکه‌سنك اوکی آلنمش ایدی ؛ فقط بر میلیون لیرایه موقت بر تدبیر صاتون آلمشدق. بحریه‌ده کهنه‌نك هیچ ایسه یارامادیغنی اولجه سویله‌مش ایدك. آلنان گمیلرك آنجق کندی عیارلرنده بولونان کهنه‌لره قارشی برقیمتی وار ایدی. تك بر یکی گمی قارشیسنده بونلرك ایش گوره‌میه‌جکی بدیهی ایدی. عجبا شو موقت، یاریم تدبیرك جدی بر فائده‌سی وارمی ایدی؟ عجبا برقاچ سنه صوکرا ینه عینی مشکلاته دوچار اولمایاجقمی ایدك؟ بو گمیلری چوروکه چیقارمغه ویکی گمی تدارکنه مجبور اولمایاجقمی ایدك ؟ بر میلیون لیرایه ایکی اسکی گمی تدارك اولوناجغنه بر یکی گمی آلنه‌ق دها ایی اولمازمی ایدی ؟ بزه یکرمی سنه متمادیاً ایی ایش گورمزمی ایدی ؟ گرچه بو برمیلیون لیرایی دفعةً تسویه ایتمه‌یه‌رك تقسیط ایله تأدیه ایده‌جکدك؛ فقط آلمانیانك بو فداکارلغی دخی گمیلرك قیمتسزلکی حقنده برفکر ویرمکه کفایت ایتمزمی ایدی ؟

ایشك دها غریبی : شیمدی بزم شو کهنه گمیلرمزه میدان

اوقويان (آوه‌روف) اوزمان، برقوميسيونمز طرفندن دستگاهده كوروله‌رك بكنيلمه‌مش ايدی؛ فقط براز صوكره يونان بزه قارشی اسكی تفوقنی ادامه ايچون آوه‌روفی آلدی؛ همان اكمال ايتديردی وايچريسنه غايت ايی طوپلر قويديردی. بزدن بلكه اون دفعه كوچوك اولان يونان حكومتنك ياپديغی، كوستر ديكی شو بصيرت و فداكارلق ايله بزم فداكارلغمز نسبت ايديليرسه بحريه‌يه نه قدر اهميت ويرديكمز آكلاشيلير.

بركت ويرسون، حكومتدن زياده ملت بحريه‌نك قيمتنی آكلايارق بر دونما جمعيتی تشكيل ايتدی. كريد مسئله‌سی مناسبتيله حال غليانه كلن ملت اپيجه فداكارلقده بولوندی؛ پك چوق اعانه‌لر ويردی، فقط حكومت بواعانه‌لره النی اوزاده‌رق آلمانيادن آلديغی كميلرك پاره‌سنی قسماً بونلرله تسويه ايتدی. كويا حكومت كمی آلمشدی!

ينه بواثناده حكومت، بحريه‌يه اهميت ويرييوركبی كورونمك ايسته‌ديكندن مجلس مبعوثانه بش ميليون ليرالق بر بحريه انشاآت پروغرامی ويردی وتخصيصات طلب ايتدی؛ كرچه بو پروغرام قبول وتصديق اولوندی؛ فقط دونما جمعيتنك وارداتی‌ده بو بش ميليون ليرا داخلنده حساب اولونديغندن حكومتك و مجلس مبعوثانك قبول و تصديق ايتمش اولديغی تخصيصاتك اهميتی قالمادی؛ مسموعاته نظراً آلمانيادن آلنان كميلرده بو تخصيصاته محسوب ايديلمش. اكر بوروايت دوغرو

ایسه بش میلیون لیرالق بحریه تخصیصاتی فوق العاده‌سندن آنجق بر (ترشادیه) یه نائل اولاجغمز تبین ایدر .

ایشته بحریه‌یه ویریلن اهمیتلرك قسماً ماهیتی . بو شرائط تحتنده یونانه قارشی تفوق بحری تأمینی دائماً سوزده قالدی . دوشمانلرمزك یونان محاربه‌سنده ناصل چناق قلعه‌دن دیشاری چیقامادیسه بو دفعه‌ده ینه عینی حال یأس انکیزده قالدی . بر ایکی دفعه دیشاری چیقارق مأیوسانه چارپیشدی ایسه‌ده نومیدانه دونمکدن باشقه برشی یاپامادی . ایلك محاربهٔ بحریه‌ده آوه‌روفك صیقیشدیریلماسی امکانی ظهور ایتدیکی ایسه‌ده سرعت سیری خسبیله چابوق قاچدی .

یونان بالقان حربی ابتداسنده بر فداکارلق دها ایده‌رك حمیدیه‌دن آز کوچوك بر قروولزور ایله درت سلطاوت [*] تدارك ایتدی ؛ بو تدارك ایدیلن کمیلرده کاملاً یکی اولدقلرندن یونان دوننماسنك اوزون مدت قیمت حربیه‌سنی غائب ایتمیه‌جکی بدیهیدر . کوچوجك یونانك هیچ اسکی کمی آلمامق کبی کوستردیکی بصیرتی بز کوستره‌مدك .

بالقان حربنده یونان تفوق بحریسنك نه‌الیم نتیجه‌لر حاصل ایتدیکی معلومدر ؛ آطه‌لرك غائب ایدیلمه‌سی ، سوریه‌ده‌کی عسکرلرمزدن لایقیله استفاده ایدیله‌مه‌مسی ، یمنده‌کی عسکر

[*] طورپه‌دو مخربندن دها جسیم دها بیوك طوپلی عادتا قروازور کبی طورپه‌دو سفینه‌سیدر .

لزومی اوراده ترك تجبوریتی ، غرب اردوسنك مملكتك اقسام سائره‌سیله هر نوع ارتباطی منقطع اولارق كندی باشنه آج و بیعلاج قالماسی و پریشان اولمسی . هپ دونمایه اهمیت ویرمه‌مه‌نك نتایج مضره‌سیدر .

سواحلی بو قدر واسع اقسامی آراسنده مطلقا مواصلات بحریه‌یه محتاج اولان عثمانلی حكومتی دونماسز یاشایامار. بالخاصه بوندن صوكره یونانك ازمیر حوالیسنی بر ماكدونیایه بكزه‌تمه‌سی ایچون یونان دونماسنی هر زمان ازیجی مجدد بر عثمانلی دونماسنه احتیاج شدید واردر. بو دونما روس بحر سیاه دونماسنه‌ده تفوق ایده‌بیلیرسه استقلال وطنی محافظه ایتمش اولورز . عكسی تقدیرده امنیتمز تهلكه‌ده‌در . عادی بحریه بودجه‌سندن ماعدا هر سنه لااقل بشیوز بیك لیرالق انشاآت تخصیصاتی لازمدر . بو تخصیصاتی متمادیاً ویرمك و منتظم بر پروغرامه توفیقاً متجانس كمیلر، هر زمان، هر یرده هر كسه قارشی ایش كوره‌جك یكی كمیلر تدارك ایتمك ضروریدر. دونما جمعیتك وارداتی بو تخصیصاته قاریشدیرمامالیدر . جمعیتك وارداتیله موجود پروغرامه علاوه‌لر یاپیلمالیدر .

شیمدی آطه‌لر دكزنده یرله‌شن بلغارلرك‌ده دونما تدارك ایده‌جكلری آشكاردر. حتی دفعةً اوچ زرهلی سپارش ایتدیكنه دائر شیوع بولان جوادث بزم ایچون فوق‌العاده شایان‌دقتدر. بز بش سنه‌ده بیك دورلو كورولتی ایله آنجق بر رشادیه‌یی

سپارش ایده‌بیلمش ایکن دها یکی سربست بر دکزه صاحب اولان اوفاق بر قراللغك اوچ دانه یکنسق کمی سپارش ایتمسی صوك درجه عبرت أنکیزدر.

شونی‌ده خاطردن چیقارمایالم که، بزم رشادیه‌یه مقابل یونانك‌ده عینی قیمتده بر زرهلیسی دردست انشادر.

٤

ملتك قصورلری

بالقان حربنده ظاهراً تورك ، بولغار اردولری حقیقتده ایکی ملتك مادیت و معنویتلری چارپیشمشدی . عثمانلیلغك مادیتده‌کی نواقص بوندن اولکی بحثلرده صورت عمومیه‌ده کوستریلدیکندن شیمدی معنوی خطالرینی ، ملتك قصورلرینی خلاصةً تدقیق ایده‌لم :

بر حربده ، ظن ایدیلمه‌سون که ، یالکز طوپلر تفنکلر پاطلار ؛ انسانلر بر تیاترو صحنه‌سنده‌کی کبی روللر ایفا ایدرلر ؛ نهایت بر طرف غالب، دیکر طرف مغلوب اولور. خایر؛ محاربه ایدن دائما ایکی ملتك معنویتی، روحیدر . طوپلر، تفنکلر او معنویتلردن ، روحلردن فوران ایدن آتش کین و غیظك باجالریدر. کوکره‌مش آرسلانك دیشلری وطیرناقلریدر. بویله روحاً ، بوتون معنویتیله آتش پوسکوره‌جك درجه‌ده وجد و غلیانه کلمش ملتلرك ألنده طوپلر ، تفنکلر ایی ایشلر . . .

بولغار ملتی عصرلردن بری دینی وسیاسی بویوندوروق آلتنده بنلکنی غائب ایتمش ایکن ایچلرندن یوکسه‌لن بر قاچ فداکار وپارلاق ناصیه ملتنه کندینی طانیتمش ، ماضیسنی

اوکره‌تمش، چالیشمق، کندی قوتی او کنده بویون اکدیرمك، حقنی هرکسه تسلیم ایتدیرمك ایچون عزم ومتانت وفدا کارلق تلقین ایتمش ایدی. تدریجاً جانلانان ملت ، یالکز لفظاً دکل ، فعلاً دخی فدا کارلق ایدن قهرمان پاپاسلرك، شاعرلرك دلالتیله استقلال قازانیور؛ کندیسنه ویریلن طونه ایله بالقانلر آراسنده‌کی ساحه‌یی کندی آمالی ایچون پك دار بولارق بالقانلرك او بر طرفنه کچیور؛ ونهایت بو دفعه رودوپی‌ده آشارق اطه‌لر دکزینه قاووشیور؛ اللی سنه اول بر هیئت متحرك حالنده کندندن بی خبر، طوموز چوبانلغندن باشقه برشی بیلمه‌ین بو ملتك بو کونکی حالی فدا کار شاعرلرینك ، ابتدائی مکتب خواجه‌لرینك ، کوی پاپاسلرینك تلقیناتیله وجوده کلمشدر. آنجق ۳۵ سنه‌لك بر ماضی‌یه مالك اولان بو کونکی مادیت هپ او تلقینات ایله ویریلن، وجود بولان معنویت ایله تأسیس ایتمشدر. ذلیلده . . . .

سن زواللی تورك ، عصر دیده جاهل . . . سن نه یاپدك؟ معنویتك نه‌در ؟ مفکوره‌ك نه ایدی ؟ هیچ . . . . . .

دور استبدادده استانبولدن اوزاق اولان محیطلرده چالیشمق ممکن ایکن نه یاپدك ؟ بولغارلرك کندی کوی مکتبلرنده ، کلیسالرنده یاپدقلری کبی سنك ده عصرلق جهالتلرینی کیدرمك ایچون کوی مکتبلرنده، جامعلرده چالیشمقلغك وعظ دیکله‌مکلکك قابل ایکن نه‌یه اویودك ؟

١٠ تموز ١٣٢٤ انقلابنی متعاقب بر قاچ بویوك شهرده‌كی سیاسی جریانلر، مخالفتلردن باشقه نه‌كبی بر حیات اثری كوستردك؟ مشروطیته آنجق چالیشمق ایچون موجود موانعی ازاله ایدر وهر كیمه بو بابده سربستی‌ٔ مساعد بخش ایدر . هانیا سپور جمعیتلرك ؟ . نشانجی قلوبلرك ؟ . معارفك ترقیسنی هدف اتخاذ ایدن مؤسسات خصوصیه‌ك ؟ . هانیا ملتلره جان ، قان بخش ایدن ملی مفكوره‌لرك ؟

بوتون كنجلكمز جاهل خواجه‌لرك ، قالین قفالی ، سرسم واعظلرك محدودیت فكر وذكالریله اویوشیور ایدی . بو دار قفالر ، اویوشوق وجودلر مسكینلكدن باشقه بر شی تلقین ایده‌میوردی . هر هانكی بر موقع مسكونه كیدیلیرسه ، توركلری ، مسلمان اهالی‌یی اویوشقلغیله ، مسكینانه یورویشیله ، عطالتیله ، غفلتیله دررعقب تفریق ممكندر .

هر شی حكومتدن بكله‌مز ؛ حكومتدن هیچ بر معاونت كورمه‌ین خرستیان اقوامك تیقظندن ، غیرتندن ، متشبثلكندن عبرت آلمق لازمدر . حكومتك خط حركتنی تنقیددن اول هر كس كندی وسعی ، طاقتی داخلنده بولنوب ایشلری یاپمالیدر . اول امرده اومزی دوزه‌لته‌لم ؛ حكومتدن انتظام مساعی طلب ایتمزدن اول كندی یووالرمزه انتظام صوقالم ؛ چوجوقلرمزی تربیه ایده‌لم ؛ اونلره انتظام ، غیرت ، تشبث ، جسارت ، وطنپرورلك تلقین ایده‌لم .

حکومت واردو آنجق ملتدن فیض وقوت آلیر . حکو- مت واردویی تشکیل ایدنلر افراد ملتك برقسمندن باشقه‌برشی دکلدر. شوحالده غیور ملتك غیور براردوسی اولور . ساده باشقه‌لرینی مؤاخذه ایله ایش یورومز. هرکس کندی وسعی ، اقتداری داخلنده اولان شیلره تشبث ایدرك مملکته نافع‌اولمغه چالیشمالیدر ؛ یاخود سسنی کسوب بو مملکتده علاقه‌م یوق دییه‌رك برکنارده اوطورمالیدر .

دور استبداده اولدیغی کبی دور مشروطیتده‌ده همان‌بوتون شاعرلرمز عشقدن باشقه بر شی ترنم ایتمه‌یورلردی . افکار ملیه‌یی تهییج ایدن ، ملی مفکوره‌لر تلقین ایدن ، اولاد وطنه قهرمانلق وفداکارلق القا ایدن منظومه‌لره هیچ‌اهمیت ویریلمه‌یوردی . هرکسده برغیرتسزلك ، برعدم تشبث . .

آمال ملیه دائما مدافعه‌یه ، دفع تجاوزه میال ایدی ؛ هیچ مغصوباتی استردادہ ، غائب ایتدیکمز بوقدر یرلری تکرار اله کچیرمکه نیت وهوس یوق ایدی .

فرضا بر تورك وازوفی [*] چیقوب‌ده روم ایلیٔ شرقی‌یی استرداد ایچون تورك کنجلرینه جان وقان نفح ایده‌جك هیچ برشی یازمادی . اعلان مشروطیتدن صوکرا بسته‌له‌نن برقاچ وطن‌شرقیسی‌بیله مسکنت عمومیه‌دن کندینی قورتاراماشدر .

[*] وازوف بولغارلرك ملی شاعریدر . ماکدونیا حقنده متهیج اشعار یازمشدر .

اکثریسی اوقورکن ، دیکلرکن انسانه جان و روح ویرەجکی یرده اویقو کتیریر ؛ هپ نالان وخراماندر ؛ هیچ بری جوش وخروشه کتیریجی دکلدر.

اولاد وطن دها آنا قوجاغنده ایکن قهرمانلق داستانلری دیکلەملی ؛ فلاکتلرمزك انتقامیله پروشیاب اولمالی ؛ مکتبلرده خواجەلر دها کوچوکدن وطنپرور یتیشدیرملی ؛ تشبث ، جرأت عزم ومتانت کبی خواصی اویاندیرمالی ودائما تمیەایتمەلی. ابتدائی معارفی تسهیل وتعمیم ایتمەلی .

شبهەسز ، بو صورتله یتیشمش کنجلردن مرکب بر اردو دها جانلی ، دها غیرتلی دها جسور وفداکار اولور .

شوراسی محققدرکه ، معارف ابتدائیەسز اردوکوچ یتیشر. بو کونکی تفنکلر ، طوپلر اوقوما یازما بیلنلره دها قولای ، دها مونسدر . اویله انسانلرك ألنده دها مؤثردر ؛ حکومت دارالفنونلره همت ایدەجکی یرده ابتدائی مکتبلرینی اصلاح و تکثیر ایتسه ترقیمزه دها زیاده خدمت ایتمش اولور . دار-الفنونلرده اوقوناجق محدودالمقدار طلبەیی اوروپایه کوندروب اوقوتمقده ممکندر. فقط عمومك محتاج اولدیغی معارف ابتدائیه ایچون بوقاعده تطبیق اولوناماز. برزمانلر طوبی آغاجی نظریه-سیله بوش بوشنه اویالاندق . دوقتوردن ، شاعردن ، مهندسدن اول مکاتب ابتدائیه معلملری ، معلم اردولری بزی احیا ایده-جکدر . برقاچ دوقتور ، شاعر ، مهندس طبقۀ خواصك

ثروتیله یتیشه‌بیلیر .

هر کوی‌ده ، هر قصبه‌ده معارف ابتدائیه‌یی ترقی و حمایه ایچون تشکل ایده‌جك ملی جمعیتلر اردو و دوننما قدر محافظهٔ وطنه یاردیم ایدرلر .

ایشته بز بوتون بوخصوصی جمعیتلردن ، ملی تشبثلردن کاملاً محروم اولارق یاشایوردق . بویله ملتك تشکیل ایده‌جکی وردودن خیر بکله‌نه‌مز . عصرلردن بری دوچار اولدیغمز فلاکتلرك اسباب حقیقیه‌سنی بورادە آرامق لازمدر .

اسکی عثمانلیلرك بزدن دها عالم اولدقلرینه شبهه یوقدر ؛ اوزمانلرك ترقیاتنه کوره هر شعبهٔ علم و معرفتده آز چوق متخصصلرك موجودیتی قابل انکار دکلدر . اودورلرك محصول مساعیسی اولان جامعلر ، کوپرولر ، مدرسه‌لر ، سرایلر ، تزیینات معماریه مدنیت قدیمه‌مزك برر برهان جلیسیدر . دمیر یوللك ، واپورك ، اوطوموبیلك بولونمادیغی او زمانلرده ۲۰۰,۰۰۰ کیشیلك براردوی ادرنه‌دن قالدیروب (فلبه ـ صوفیه) اوزرندن قوصوه اوواسنه سوق ایتمك ، عینی مقدارده براردوی استانبولدن ، داووده پاشا صحراسندن ویانه اوکنه کوتورمك بر هنردر . بوکون بز غایت محصولدار اولان ادرنه اوواسنده حصاد موسمندن صوکرا اعظمی ۱۵۰,۰۰۰ کیشیلك براردویی بسله‌یه‌مدك ، آچلقدن سفیل ایتدك . بوکونکی عسکرمزده اوزمانکیلر کبی قوروالمکدن باشقه برشی ایسته‌مدی .

بیسکوی ، چای ایله قونسروه‌سی اولمادن حرب ایده‌مم دیمدی.

هراولو جامعك یانندەکی مدرسه اجدادمزك علم و معرفته نه قدر اهمیت ویردیکنی کوسترمکده‌در . مدرسه‌لر او زمانك دارالفنونلری مقامنده ایدی ؛ فقط زمان فوق العاده ترقی ایتدکجه بز معارفه اهمیت ویرمه‌مکله و اونسبتده سرعتله تدنی‌یه باشلادق ؛ بوکونکی حاله کلەرك ؛ بناءً علیه محافظهٔ وطن و استقلال ایچون معارفك ، بالخاصه معارف ابتدائیه‌نك اردو قدر لازم اولدیغنه قناعت کتیره‌رك چالیشمق لازمدر ؛ معارف ابتدائیه‌یی تسهیل وتعمیم ایچون هرنه لازمسه یاپمق ، بو کون اردو ودونمایی اصلاح واحیا قدر مهمدر .

علاوهٔ ناشر

کتابخانهٔ انتباهك دردنجیسنی تشکیل ایدن (اسباب هزیمت و فلاکتمز) عنوانلی اثره یازمش اولدیغم مقدمه‌ده مغلوبیت وهزیمتلرمزك وقت صلحه عائد اسبابنی بیلدیرمشدم. (نه‌دن منهزم اولدق؟) اثری‌ده بو اسبابی دها زیاده تفصیل ایلمکده‌در. بو اثرجکلرله عمومه واردویه هروقت قابل تعمیر و اصلاح اولان فنالقلرمزی، رخاوت وتسیبمزك ایراث ایتدیکی ضایعات وفجایعی کوسترەرك اویوشوق ذهنلرده بر انتباه حاصل ایتمك ایستیورز.

ملت انتباهه محتاجدر. بو أليم وفجیع فلاکتلر بیله حیات اجتماعیه وملیه‌مزده قوتلی تأثیرلر حاصل ایده‌مدی. شرائط اجتماعیه‌مزك بو قدر حسسز و لاقید بولندیغنی اصلا ظن ایتمامشدم. اخیراً آناطولی، سوریه ومصره وقوعبولان سیاحتمده فلاکتلردن یانوب طوتیشان متألم ومتأثر قلبلره پك آز تصادف ایتدم. همان هر طرف صانکه هیچ برشی اولمامش کبی ساکن وجامد طوریيور. اسلاملر ینه اودرین اویقویه دالمشلر. سیلکنمك و اویانمق لزومنی حس ایتمه‌رك او عصرلق کیف

و استراحتلرینه عودت ایلمشلر .

بالقان فجایع و مصائبنك عواملنی اردومزك متوالی مغلوبیت وهزیمتلری تولید ایتدیکی وایلك انتباهك‌ده بورادن ظهوری اقتضا ایلدیکی حالده بالعکس اردو ینه حربدن اولکی حیاتی یاشامقده‌در .

آناطولی وسوریه‌ده‌کی مشاهداتم مع التأسف پك حزیندر. همان هرطرفده تعلیم وتربیه مهمل، طهارت و نظافت مفقود . افراد بر حیات رخاوتکارانه‌یه تسلیم وجود ایدرك قیشله‌لرنده طابور مرکزلرنده اویوشمغه، کندیلکندن کوشه‌مکه محکوم .

تعلیم وتربیه‌یه مأمور برخیلی ضابطك ایام مشغله‌سنی قهوه‌خانه‌لرده اسقامبیل وطاوله ایله کچیردکلرینی، اکثر امرامزك ینه اوقولتوقلی صنداليه‌لرده کاغد حواله‌لریله مشغول اولدقلرینی کوره‌رك پك متأثر اولدم .

اردومزده عسکرلك ، حیات عسکریه یوق . ملازمدن مشیره قدر سلسله مراتب عسکریه کچنملك ویاشامق ایچون بر مأموریت، بر واسطه اولمش. مشهوداتم، عسکرلكك بزده ملکی مأموریتلر کبی بر مأموریت رسمیه ، ضابطان و امرانك حیاتی ایسه ــ بعض مستثنالردن صرف نظر ــ مأموریت ملکیه و علمیه حیاتی کبی کچمکده اولدیغنی اثبات ایتمشدر .

شبهه‌سز بونلرده بتون انسانلر کبی یاشامغه، آیلق و بیللق

ايله تأمين معيشت وسعادته محتاج. فقط ملتي بر دائره‌نك، بر قلم اوطه‌سنك اركان وخلفاسي كبي بر حيات رسميه‌يي تعقيب ايده‌بيليرلرمي؟

اردوده وظائف يوميهٔ رسميه‌دن، تأمين اداره ومعيشتدن دها عالي، دها مقدس بر وظيفه واردر كه اوده حيات عسكريه‌در. حربك روحي بو حيات عسكريه ايچنده كوميلمشدر. مظفريتلر، شان وشرفلر هپ بو حياتك درجهٔ قوت وشدتنه تابعدر. بو حيات، حيات عاديه ومسالك سائره‌ده قطعياً يوقدر. بو اويله بر حياتدر كه، حب سعي، حب شان وشرفله، اخوت وصميميتله يوغورلمشدر؛ وطنك، ملتك، اردونك ناموسني و حيثيتني نفسنده جمع ايدرك تأسيس ايتمشدر. هرهانكي اردوده أساسلي وسوركلي بر حيات عسكريه يوقسه او اردو عقامته دوچار اولمش؛ حسسز، طويغوسز، شرفسز بوش بر انسان يغينندن باشقه بر شي دكلدر.

بز، اردومزده جانلي وروحلي بر حيات عسكريه اوياندرمدقجه، عسكرلكي ياشامق ايچون بر واسطهٔ معيشت تلقي ايلدكجه قطعياً يوكسله‌مه‌يز.

بر ضابط، وقت حربده محاربه‌نك جهنمي صفحه‌لرينه آتيلمق، دشمنك قليج وسونكي صفلري ايچنده قهرمانانه يوريمك، وقت حضرده افراده يوكسك بر تعليم وتربيه ويرمك وبو خصوصده هر درلو متاعب جسمانيه‌يه قاتلانمق ايچون نه كبي خواص عاليه وفضائل

بشریه‌یه مالك اولمسی اقتضا ایدر ؟

ضابطك وظیفهٔ عسکریه‌سی او قدر عالی، او قدر مقدسدر که بو علویت و قدسیت آنجق حیات عسکریه‌یی احتوا ایدن بر اردو ایچنده یاشار.

محافظهٔ دین، وطن، ناموس هر شی بو ضابطه مودوعدر. حیات عسکریه دیندیکی زمان دینمزك قدسیتی، وطنمزك سلامتی، ملتمزك ناموسی هپ بو حیات ایچنده مندمج اولدیغی آکلاشیلیر.

بر اردوده حیات عسکریه اولماز، عسکرلك حسی و طویغولری تأسس ایتمزسه او اردونك قیمت و جوهری دائما صفردر.

بز آوروپا عسکرلکنی قبول ایتمکله برابر، اسکی اردولر- مزك حیات عسکریه‌سنی غائب ایله‌یجه، اردومزه مختلف آمال و احتراصات کیرنجه، امرا و ضابطانمزك اکثریسی کندیلرینی بر حیات رخاوتکارانه ولاقیدی‌یه قویوویرنجه اردومز مغلوبیتدن مغلوبیته اوغرادی. دینمز، ناموس و حیثیتمز تحقیر اولندی. وطنمز الك مسکین دشمنلرك چامورلی چیزمه‌لری آلتنده چیکنندی. بیکلرجه دینداش و وطنداشلرمز قویون کبی بوغازلاندی.

بتون بو فلاکتلرك سببی اردوده‌کی بوزوقلق، حیات عسکریه‌ده‌کی کوشکلکدر. حیات عسکریسی اولان بر اردوده تربیهٔ روحیه، تربیهٔ فکریه و حس فداکاری غایت یوکسك و مبذولدر.

ایشته بز اردومزده هر نه وقت بو حیاتی اقامه ایده‌بیله‌جك

اولورسەق او وقت استقبالمزدن أمين اولەبیلەجكز . یوقسە آناطولی و سوریەدە كوردیكم كبی اردومز ینە او أسكی طرز ادارە وحیاتی یاشارسە، لاقیدی وتسیبدن قورتیلامازسە، ایچندەكی معلول وفنا عنصرلری آییقلایوب یكی بر حیاتە، بر حیات سعی وانتظامە آتیلمازسە انسال مستقبلەنك انظارندە نە ألیم مغلوبیت وفلاكت لوحەلرینك دیكیلەجكنە شیمدیدن أمین اولملی یز .

تجارزادە ابراهیم حلمی

فیئاتی (۲) غروشدر.

کتابخانهٔ انتباهك نشر اولنان عددلری :

۱ . زواللی ملت
۲ . ملتك خطالری
۳ . ملتك قصورلری
٤ . اسباب هزیمت وفلاکتمز
٥ . معارفمز و ثروت علمیه‌مز
٦ . حرام ییجیلك
۷ . تعلیم و تربیه‌ده انقلاب
۸ . جان چکیشن تورکیا
۹ . نه‌دن منهزم اولدق ؟
۱۰ . آناطولینك استقبالی
۱۱ . تورکیا ناصل پایلاشیلدی ؟

ابراهیم حلمی افندی طرفندن یازیلوب
یقینده نشر اولنه‌جقلر :

تورکیا اویان
آوروپالیلاشمق
شرقده سیاحت

بالقان حربی کلیاتی

یقینده بالقانلرده وقوعبولان محارباته عائدعسکری وسیاسی برسلسلهٔ آثار نشر ایده‌جکز . بونده بوتون بالقان حرکات عسکریه‌سی، وقایع وفجایعی تصویر اولنه‌جق عسکری وملی هر کس ایچون قیمتدار بر کتابخانه تشکیل ایدیله‌جکدر.